

Didelio svarbumo konferencija

JAV PREZIDENTAS TRUMANAS PASAKĖ DIDELĘ KALBĄ APIE PASIPRIEŠINIMĄ KOMUNISTINEI AGRESIJAI IR JAPONIJOS ĮJUNGIMĄ Į TO PASIPRIEŠINIMO SISTEMĄ.

Kai Rusija visą laiką tormo zuoja taikos sutarčių sudarymą, Amerika viena ėmėsi iniciatyvos sudaryti taiką su Japonija ir to tikslo atsiekti. Amerikos iniciatyva paruošta taikos sutartis su Japonija, buvo peržiūrėta D. Britanijos, Prancūzijos ir kitų valstybių, suderinta su jų pageidavimais ir dabar rugsėjo 3 dieną San Francisco prasidėjusioje valstybių konferencijoje pasirašyta.

Ši konferencija turės didelės pasekmes.

Konferencijai vadovauja JAV užsienių reikalų ministeris D. Achesonas. Dalyvauja 52 valstybių atstovai, kurių tarpe ir Rusijos, kaip spėjama, atsiųs tieji ne sutarties pasirašyti, bet ją sabotuoti.

Rugsėjo 3 d. įvyko iškilmingas konferencijos atidarymas kuriame JAV prezidentas Trumanas pasakė pagrindinę kalbą.

Trumanas pareiškė,

kad JTO deda visas pastangas išlaikyti taiką, kurios vieną grandį sudaro taikos atstatymas Korejoje. Deja, agresingasis imperializmas daro savo ir į JTO principus nežiūri. Todėl tenka ypatingu atsidejimu rūpintis saugumu, kurio sistemon dabar reikia įtraukti ir Japoniją.

Trumanas pažymėjo, kad praėjusią savaitę JAV pasirašė savitarpinės pagalbos sutartis su Filipinais, Australija ir Naująja Zelandija. Tuom

yra padaryta Pacifiko srities saugumo pradžia.

Atėjo eilė Japonijai, kuri pradėdant karo pabaigą buvo pertvarkyta iš pagrindų. Japonijos militarizmas visiškai pašalintas. Japonija pagrindinai sudemokratinta. Žemės reforma 90 proc. Japonijos žemės nusavino iš dvarininkų ir atidavė į rankas valstiečių — savarankiškų ūkininkų. Pramonėje panaikinti stambieji ūkieteliai, smaugę mažesniuosius pramonininkus, amatininkus. Padarytos socialinės reformos. Darbininkai susiorganizavo į profesines organizacijas. Bendrai,

Japonijos gyvenimas eina visai nauju, kūrybingu ir taikingu keliu.

Japonija bus geras JTO narys. Bet Japonijai grėsia tarptautinio agresoriaus nesuvaldomų užmačių pavojus, todėl Japonijai reikia sudaryti sąlygas gintis ir, kadangi taika yra nedaloma, tai Japonijai reikia įjungti į bendrąją saugumo sistemą.

JAV todėl susitarė su Japonija dėl karo bazių.

JAV kariuomenė, kol Japonija bus pajėgi pati gintis, saugos Japonijos nepriklausomybę, kai ji dabar atgauna suverenitetą. Ir visos tautos ir jų valstybės turi būti pasiruošusios gintis nuo agresijos, kuri kiekvieno metu gali prasiveržti ne vienoje, tai kitoje vietoje. Tam pavojui visi JTO dalyviai turi būti pasiruošę. Korejoje agresorius pradėjo naujus puolimus, o Kremlius kiekvieno metu gali pradėti kitus, naujus puolimus.

Ši Trumano kalba buvo santūri, bet pasižymėjo preciziškumu, kuris nesvyruodamas teigė tai, kas tikrai yra opu ir

dėl Iko negali būti jokių nuolaidų.

Pabrėžiama, kad

nors atidaryta konferencija, bet taikos sutartis jau paruošta ir nebus keičiama.

Rusijos atstovai galės tikrai varyti toliau agitaciją, bet jos pastangos sukludyti konferenciją bus bergždžios.

Kituose politinių kovų frontuose daugiau dėmesio tebekreipia į save Teheranas. Nutrikus deryboms,

iniciatyvos ėmėsi pats Persijos Šachas.

Reza Pahlevi. Po to sekė ir premjero Mossaadegh pareiškimas, kad derybos dėl naftos reikalų sutvarkymo būtų tęsimos. Šie nesutarimai Iranui neša didelių nuostolių. Kartais padėtis, kurią per nacionalistus kursto komunistai, diriguojami iš Maskvos, net labai įsitempia. Sprendimai dar neaiškūs.

Naujas susikirtimas susidarė dėl Sueco kanalo, kuriuo Egiptas uždraudė vežtis karo medžiagas.

Idomu, kad JTO Saugumo taryboje Rusija Egipto nepalaikė ir dėl to Egipto nacionalistai yra labai užsigavę.

Londono „Observer“ paskelbė pasikalbėjimą su Tito, kuris pasisakė, kad nors Jugoslavijai ir netinka eiti į Atlanto pakto dalyvių tarpą, bet dėl

— Austrijoje stovinčioje rusų kariuomenėje pasiklaido daugybė prieš Staliną nukreiptų lapelių, kurie politrukams sudaro didelę bėdą.

— Yra paruoštas karo nusikaltimų kodeksas, kuris bus pateiktas JTO pilnajai. Po to jau karo nusikaltėliai bus teisiami pagal tą kodeksą.

— JTO ekonominė ir socialinė taryba priėmė žurnalistų darbą saugančią rezoliuciją, prieš kurią balsavo tik komunistai.

bendrojo saugumo Jugoslavijai tinkanti tartis.

O kai kalbama apie saugumą, tai savaime kalbama ir apie karą, kuriam komunistai ruošiasi visu stropumu ir atsidėjimu, nes jie labai gerai žino, kad karas neišvengiamas, kad tikslai laiko klausimas jį skiria nuo dabarties.

KOREJOS KARAS EINA KARSTYN

JTO pasiūlymas testuoti taikos derybas komunistai ignoruoja. Jie dabar pradėjo puolimus, kurie, kaip pranešama, yra labai pasiruošę.

Derybų metu, kada kovos buvo prilaikytos ir JTO jėgos dėjo pastangas padėti taikos deryboms, Kinijos komunistai prisivežė naujų jėgų. Apytikriai apskaičiuojama, kad kinai Korejos fronte dabar turi 17 gerai paruoštų divizijų, apie 800 tūkstančių kareivių. Komunistai prisivežė iš Rusijos

POLITINIS VEIDRODIS

pagal

naujausį NEWSWEEK periskopą

— Rašo Dr. Aušrotas —

Spaudimo priežastis.

Štai kodėl Amerika taip spaudžia Jugoslaviją ir Italiją sutvarkyti savo santykius dėl Triesto ir pradėti bendrus gynybos pasitarimus: jeigu Rusija ir jos satelitai pultų Jugoslaviją, tada Tito daliniai, greitai, turėtų pasitraukti į kalnus. Šis Jugoslavijos atsi-traukimas atidegtų visą Italijos gynybą, lygiai, kaip prieš antrąjį pasaulinį karą. Todėl: jeigu Belgradas ir Roma negali susitarti dėl šių pozicijų gynybos prieš Sovietų grėsmę iš Dunojaus baseino, yra visiškai aišku, kad per šią spragą rusai kuo greičiausiai versis į Triestą, kad jį paverstų sovietine baze ir paliktų visą Po slėnį atvirą ir tuomi grasintų visoms sąjungininkų pozicijoms Viduržemyje.

Didinama sparta.

Per paskutines keturias savaites žymiai padidėjo Jugoslavijos pasienio incidentai.

Prieš dvi savaites buvo kėsintasi nužudyti Tito. Mina buvo padėta ant kelio, kada jis automobiliu Dalmatijos pakrante vyko į Belgradą. Ją pavyko surasti prieš pat sprogimą. Bulgarų radijo neseniai pranešė, kad „jugoslaviai žymiai padidinę židinių skaičių, iš kurių upakils liepsna ir sunaikins nekenčiamą Tito režimą“.

JT į Maskvą?

Nežinia ko yra vertas, kai kurių rusų JT pareigūnų atgarsus klausinėjimas, dėl galimybės, kad po dviejų metų Maskvoje įvyktų JA visuotinis suvažiavimas. Rusai laikėsi nuošaliai, tačiau kai kurie raudonieji delegatai pusiau juokais, pusiau rimtai šį klausimą yra kėlę akredituotiems prie JT žurnalistams. Buvę nurodyta, kad po dviejų metų bus siųs visiškai užbaigtas didžiulis Maskvos universiteto pastatas, kuriame visai lengvai sutilptų visuotinio JT susirinkimo dalyviai.

Trukdymai Ispanijoje?

Jūs negalite to žinoti iš kečiamų fanfarų garsų dėl JAV bazių Ispanijoje, tačiau Franco ir dabar yra griežtai priešingas, kad Amerikos kareiviai jas okupuotų dar taikos metu. Šiuo metu jis sutinka, kad šios bazės būtų sumodernintos, bet tai ir viskas su kuo diktatorius sutinka. O, tai šiuo metu gali atnešti kai kurių nenumatytų kliūčių būsimosiose derybose.

Zodinio karo žinios

Atlanto Pakto (sutrumpintai NATO) valstybių š. m. rudėnį ruošiamieji manevrai V. Vokietijoje neišvengiamai suteiks raudonųjų propagandai naujos, geros medžiagos. Neminėdami, kad už padarytus laukams nuostolius bus atlyginta, jie bandys paveikti vokiečių ūkininkus, kad jiems sąjungininkai naikina derlių.

Civilio karo pastangos

Armija planuoja sukurti pilielčių namų apsaugos gvardiją, kuri aptarnautų priešlėktuvinę artileriją ir kontrolės stotis didžiuosiuose miestuose arti gynybos centrų. Tikimasi, kad šiuo būdu bus pakankamai sutauptyta žmonių, iš kurių būtų galima sudaryti dvi - tris naujas reguliarias pėstininkų divizijas.

— Erich Maria Remarque parašė naują romaną apie II-jį pasaulinį karą — vradu „Gyvenimo kibirkštis — Spark of Life“. Ji išeis iš spaudos š. m. spalį.

ANAPUS GELEŽINĖS UŽDANGOS

ORO PASTU IS BERLYNO.

Daugiausiai plėšikauja milicininkai

Iš netoli Dangės, prie geležinkelio, esančio mineralinių trąšų fabriko po vėlyvo darbo vyksta pėsčiai į Smeltę, namo, to famriko buhalterė, lietuvė. Prie Biržos tilto dokumentų kontrolė. Milicininkas atremia moteriai revolverį į krūtinę ir jos pasą įsikišė į kišenę, pareikalauja atiduoti drabužius. Likusi tik baltiniuose, moteris maldauja nors pasą gražinti. Ištrauka iš kišenės ir grąžina. Be kvapo bėga namo. Vyras, celiuliozės fabriko tarnautojas, nusigąsta. Bet abu džiaugiasi, kad išgelbėtas pasas. Bet kaip nustebna, kai vietos jos paso fotografijos pamato uniformuotą vyriškį. Vyras čiumpa telefoną ir praneša J.

PAVERGTOJE LIETUVOJE

I Rusiją eina transportas po transporto.

Visa Lietuvos pramonė subordinuota rusų pramonei. Ret karčiais prasitaria, kad iš Kauno, Lentvario ir kitur buvo pasiųsti keli vagonai vinių, mėsos siuntos iš Panevėžio į Kuibyševą, „Metalų“ duoklė Stalingrado elektrinėms žemės gręžimo agregatai iš Liet. Tiekimo bazės, iš N. Vilnios dažymo ir pramonės etc. N. Vilnios fabrikas „Žalgiris“ gavo užsakymą padaryti gręžimo stakles Cimlensko vandens mazgoi, Kuibyševui ir Stalingrado hidroelektrijos stotims. Maskvos un-tui Jonavos baldų fabrikas gamina spintas ir stalus, taip pat pagamino 700 kėdžių — Maskvos konservatorijai, etc., etc., nekalbant jau apie pyliavas jais, pieno ir mėsos produktais, mišku...
Kaip žydi gyverjimas kolchozuose.

Puolama vienikiemių sistema, „būžės“. Ne tik „Tiesa“, bet net „Pravda“ šaukia, kad „kolektyvininkų masės turi būti išvalytos nuo būožių, kurie į jas daug kur pralindo“. O „išvaloma“ tuo būdu, jog beveik visi jie iš kolchozų išmetami, dažniausiai pasiunčiami į Sibirą. Taip jau „išvalyti“ veik visi „būžės“ apie Duse-

janonio gatvė esančiai milicijos centrinei, kad rastas tokio pasas. Iš milicijos dėkojama ir priduriama, kad paso savininkas yra milicijos leitenantas.

Be plėšikavimų, nepaprastai iškerojės kyšių ėmimas. Milicininkai apgyvendinti aplink centrą, buv. Pievų gatvės apylinkėse, privačiuose namuose. Gyvenimas, — kaip rusų kareivinėse. Galima dar priminti, kad ir kariuomenės didelė dalis gyvena privačiuose namuose, mieste.

Anksčiau pranešant apie švyturio susprogdinimą, turėta galvoje locų bokštas, bet ne tas, kurį pažįstame iš atviručių. Pastarasis tebestovi, bet molas ties viduriu buvo sučiumpa telefoną ir praneša J.

tas, Rokiškį, Zarasus, Suvalkų krašte etc. Kolchozų tikslas — išnaikinti ūkininkus, palaužti valstiečių atsparumą, nes tai buvo ir tebėra lietuviškiausias elementas.

Tvarka visur bolševikiška.

Klaipėdos srity kolūkiai — tat net oficialiai konstatuojama — turėjo vos pusę reikalingų sėklų. Dėl to apkaltinti „kenkėjai būožės“. Tas pat Eišiškių rajone. Zarasų rajone — pusė sėklos netiko sėjai, nebuvo pravalyta nė vieno centnerio linų sėklos etc. Vilniaus rajone 94 proc. sėklos buvo rasta netinkamos dėl negrynumo, šalčininkų rajone — visos su žolėmis etc. Miško „tėvynė“ — nė viena sritis neišvežė laiku net per 60 proc.; mažiausia išvežta Klaipėdos srity, daugiau — Vilniaus. Buvo visa eilė fiktyvių kol. ūkių (tik popieriuje) Sirvintų, Vilniaus ir N. Vilnios rajonuose. Apie 300 kol. ūkių visai neturėjo gyv. fermų. Trūksta visokių dalių, vinių, anglių. Bet net sandėliuose tokių dalykų nėra. Tai tokia kol. ūkių tikrovė.

Trūksta — visko.

Tik viename Vilniuje turėjo nutraukti „kursavimą“ 10 taksijų, nes nėra nei padangų, nei dažų, nei reikalingų dalių.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

INDEPENDENT LITHUANIA

Redaktorius Jonas Kardelis

Redaguojama bendradarbiaujant Redakcinei Kolegijai.
7722 George Str., Ville Lasalle, Montreal, P. Q., Canada
Telefonas: HEMlock 7920.

Prenumerata metams: Yearly Subscription Rates:
Kanadoje \$ 5.00 Canada \$ 5.00
Amerika ir P. Amerika \$ 5.50 America & S. America \$ 5.50
Visur kitur \$ 6.00 Other Countries \$ 6.00
Teksto eilutė ct. 0.15 Pajieškojimų kaina .. \$ 1.00
Adresų pakeitimas 25 ct. (su prenumerata arba sm. pašto ž.).
Ilgalaikiai skelbimai, pagal susitarimą, gauna nuolaidų.

Rugsėjo aštuntoji

Kasdieniniai įvykiai, kasdieninės gyvenimo smulkmenos kaskart vis didina sluogsnį svetimųjų dulkų, kurios vis labiau užguldamos tą kadaise tokią skaisčią jautrią lietuvišką širdį, padaro ją neryžtingą, abejingą, pavargusią, greit apsi-prantancia ir pasiduodancia svetimai įtakai, žodžiu nebetokia, kokia ji privalo būti.

Didžiausia blogybė ta, kad ji tampa negailestinga kitoms lietuviškos širdims; ji bežiūri tik savęs: ji pamiršta ryžtingus ketinimus, pagaliau prie-saikas, žodžiu net ir tai, kuo vyresni, tikėjosi ir ryžosi visad išlikti.

Štai kasmet minimoji Tautos šventė, kaip ir kitos ryškiosios mūsų Tautos šventės, yra tam, kad mes šiek tiek stabtelėtume, apsidairytume aplink ir į save, susipurtume, nusi-mestume nors šiek tiek tų dulkių ir tūptume nors kiek grynesniais.

Juk, kad ir šitoji Tautos šventė. Ji yra mūsų Tautos Genijaus džiaugsmo, triumfo diena.

Mūsų Tauta amžių būvyje kovoje dėl savo „būti“ užsi-grūdinusi, šiandieną privalo iš-reikšti savo nepaprastą pasiryžimą išlikti, nesumažėti, tobulėti ir stiprėti dvasia.

Šiandieną kaip tik yra gera proga pareikšti ir dar kartą priminti visam laisvajam demokra-tiniam pasauliui, kad mūsų tau-ta neteisėtai ir žiauriai svetimų tamsiųjų jėgų kankinama; kad mūsų tauta jau pernelyg dideles aukas yra padėjusi kovoje su didžiąja žmonijos gėda — komunizmu; kad ji ir šiandieną dar su nemažėjančiu ryžtu tą kovą tebetęsia.

Tokios padėties mūsų kenčiančios tėvynės akyvaizdoje — mums, laisvėj gyvenančiai jos vaikų daliai, ši Didinga šventė tampa labai santūraus džiaugsmo, kupina tyro pasiryžimo savo tautos atečiai, Die-na.

Kiekvienas mūsų dabarties žygis ar veiksmas privalo kaip aidas atsimušti mūsų praeties tautos žygdarbių fone; tiksliai tada niekam neteks dėl to raus-ti, o tas mūsų darbas liks reikš-mingas ir kartu ir prasmingas.

Mūsų Tavynėje Pilėnų ku-nigaikščių, Margių ir dukrų Živilių šiandien priskaitomi tūkstančiai. Jie savąjį egzami-ną tikriausiai išlaikys visu 100 procentų, tačiau mes: Tremtis ar Emigracija, kaip bepavadin-tume ją, ar išlaikysime?

Prieš penkis su viršum šim-tus metų likimo buvo lemta, kad Garbingiausias mūsų tau-tos valdovas Vytautas Didy-sis, rugsėjo 8 d. privalėjo už-sidėti karališkąją karūną ir va-dintis Lietuvos Karalium.

Ano meto Lietuva savo dy-džiu viršijo visą eilę kitų to me-to karalių; anų laikų papro-čiai tik krikščionys valdovai gaudavo Karaliaus Vainiką, kurį suteikdavo vokiečių im-pe-ratorius Zigmantas. Tokiam įvykiui pasitaikė puiki proga.

Anų laikų Europai iškilo tuo metu naujos karingos turkų tautos, atėjusios iš Azijos, pa-vojus.

Tų ir kitų anais laikais bendrų Europai reikalų aptarti, Vy-tautas Didysis pasikviečia pas save į Lucko pilį daug krikš-čionių valdovų, kurių tarpe ir Imperatorių Zigmantą pavie-šėti.

Anų laikų valdovų tarpe Vy-tautas kaip narsus, sumanus ir garbingas karo vadas pirmavo; todėl jis buvo net numaty-tas kovai prieš turkus vadu.

Imperatorius Zigmantas iš-šleiskia suvažiavimo metu suma-nymą Vytautą Didįjį apvaini-kuoti karalium.

Tam sumanymui labai pasi-priešino saviškiai: klastingieji broliai lenkai bajorai, kuriems pagaliau turi pritarti ir Jogai-la.

Tolimesnius įvykius daugu-ma mūsų tikriausiai žino: ka-rūnavimasis rugsėjo 8 dieną neįvyko, nes Lietuvos pasieny, lenkai, užpuolę Imperatoriaus Zigmanto pasiuntinius, vaini-ką — karūną iš jų atėmė.

Iškilmės turėjo būti atidėtos lapkričio mėn., tačiau staigi Vytauto Didžiojo mirtis su-trukdė galutinai įvykti tam su-manymui.

Grįžtant prie dabarties, šio meto lietuviškąjį išeiviją ypač gyvybinga yra išlikti, perdaug nesumažėti skaičium, tobulėti ir dvasiškai kilti.

Pirmiausiai išlaikytinas lie-tuviškumas, nesigėdinant lie-tuvių vadintis, nesuteršiant garbingo lietuvių vardo.

Brangintina ytin savoji kal-ba, nes tai pagrindinė sąlyga išlaikyti lietuviškumą. Mūsų istorija mums byloja, kas įvy-ko ir darėsi, kai mūsų bajori-ja pamėgo ir pasisavino sve-timą kalbą, arba kada D. L. Ku-nigaikštis Algirdas politiniais sumetimais net savo kancela-rijoje buvo įsivedęs net oficia-liai mums svetimą gudų kal-bą. Štai nūdien opus mūsų jau nimui lietuviškos mokyklos klausimas.

Tik per spausdintą lietuviš-ką žodį, kiekvienas sūnus ar dukra galės geriau pažinti sa-vąjį kraštą patirti apie jos gar-bingą praeitį, stebėtis jos ne-paprastu grožiu, o tuo pačiu ir pamilti jį.

Suvisrskinkime mūsų kalbos tėvo Jablonskio posakį, kad „Garbė svetimomis kalbomis kalbėti, bet yra gėda“, ir pridursim, „nusikaltimas prieš sa-vąją tautą“, „savosios visai ar net gerai nemokėti“.

Subrendusiam mūsų jauni-mui išsidėmetini mūsų Lietuviš-kųjų Autoritetų įpareigoji-mai kurti tik lietuviškas šei-mas.

O visų lietuvių bekompro-misinė pareiga yra remti me-džiagiškai visas kultūrinės pas-tangas įvairių mūsų lietuviš-kųjų institucijų.

Vienintelis reikšmingas gink-las tuo tarpu mūsų raukose dar tėra kultūriniai reikalai, todėl jokia pastanga toje srityje, jo-kia auka nebūs perdidelė.

Tikėkime, kad tik visų mūsų sutartinos pastangos tikrai pa-greitins įsikūnyti Didžiajam mūsų tikslui: atkurti Laisvą ir nepriklausomą Lietuvą.

Albinas Vilniškis.

Nepateisinamas ne sutarimas

M. MACKONAS.

Pastaruoju metu vis dažniau pasirodo spaudoje balsų apie nesutarimus tarp Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komite-to (VLIKO) ir Diplomatijos šefo — min. St. Lozoraičio. Pažymėtina, kad tas nesutari-mas Lietuvos išlaisvinimo ak-cijoj nėra naujas reiškinys, tik šiuo metu jis pasidarė viešų diskusijų objektu. Iki šiol apie tai sąmoningai buvo vengiama kalbėti, nes buvo manyta, kad atsiradę neaiškumai ir nesuta-rimai, anksčiau ar vėliau, bus pašalinti ir susitarimas — visų pozityvių jėgų apjungimas ko-vai dėl laisvės bus pasiektas.

Deja, viltys nepasitvirtino. Pasirodė, kad laikas nevisuo-met yra geriausias gydytojas, ypatingai tais atvejais, kada reikalinga prašosi sprendimo.

Lietuvių visuomenė nudžiugo sužinojusi iš spaudos, kad š. m. birželio mėn. 22—23 dienomis įvyko Prancūzijoje Vli-ko atstovų ir min. St. Lozorai-čio susitikimas ir kad diploma-tijos šefas įteikė Vliko atsto-vams savo pasiūlymus dėl kai kurių pagrindų platesniam ben-dradarbiavimui tarp Vliko ir Diplomatijos šefo.

Taip pat buvo pranešta, kad antras su-sitikimas įvyks š. m. rugpjū-čio 10 d., Vliko būstinėje. At-rodė, kad ilgai užsigulėjęs rei-kalas pajudėjo gera linkme ir nutarimas susitikti antrą kar-tą, mažiausiai bus gerų norų ženklas, o jau turint gerą va-lia — išsiaiškinti ir sutarti vi-suomet galma, šiame atsitiki-me net būtina!

Bet ir tos viltys greit išblė-so, kada nepalaukus antro pa-sitarimo rezultatų pradėta spaudoje aiškinti nesutarimų istorija ir priežastys. Tiesa, tarpvalstybiniame gyvenime praktikuojama kartais prieš-derybas paskleisti atitinkamas nuotaikas, kaip priemonę „pa-spausti“ partnerį bei sudaryti deryboms pageidaujamą at-mosferą. Tačiau, jeigu nuo-širdžiai norima susitarti, tai vengiama viso to, kas pastaty-tikslui gali pakenkti. Pasitari-mas gi tarp Vliko ir Diploma-tijos šefo yra pasitarimas tarp lietuvių, kurie, turėdami tam tikrus titulus ir viešas parei-gas, siekia vieno ir to paties tikslo ir dėl to jiems griebtis tarpvalstybinės diplomatijos „mandrybių“ nebuvo jokio rei-kalo.

Deja, tam tikra dalis perio-dinės lietuviškos spaudos, vie-tojų pasistengus sukurti palan-kesnę pasitarimams nuotaiką, nurodyti reikalo aktualumą — kartu su naudinga informacija paskleidė ir didesnės nesantai-kos sėklą. Tokie, kaip kurių dienraščiai, pareiškimai, kad Diplomatijos šefas save save laiko „tautos vadu“, kad jis no-ri atkurti autoritetinį režimą ir t. p., atrodo, buvo ne vietoj, per drąsūs ir vargu ar pilnai atitinka tiesai. Spaudoj, sro-vinėj, pasirodė prieš numaty-tą pasitarimą straisniai duo-da rimto pagrindo manyti, kad kai kurios Vliko politinės gru-

pės, tokio susitarimo, kuris ga-lėtų apjungti visus asmenis ir veiksmus vieningon išlaisvini-mo akcijon, nenori. Turint gal-voje, kad reikalingas paliecia la-bai svarbius lietuvių tautos ko-vos reikalus, nelengva patei-sinti ir diplomatijos šefo tra-dicinį pasitarimų atidėlioimą, motyvų, kad jis „pirma turi su-sitarti su savo kolegomis“.

Tokie padėčiai esant, kyla klausimas: kodėl atsiranda, pas kai ką, toks nenoras arba abejingumas, kuo visa tai būtų galima pateisinti ir ko tokia lai-kysena norima pasiekti?

Iš spaudos skaitančioji lie-tuvių visuomenė gavo patirti, kad Vlikas ir Diplomatijos šefas varžosi dėl pirmenybės va-dovauti Lietuvos Išlaisvinimo kovai ir, eventualiai, dėl suve-reninių vyriausybės funkcijų vykdymo, jei ne dabar, tai at-siradus tam palankioms aplin-kybėms. Kito pagrindo, atro-do, nėra. Tenka sutikti, kad dviejų „suverenų“ tuo pačiu metu būti negali.

Tat, pravartu pažiūrėti, koks yra tų suvereninių pre-tenzijų teisinis ir politinis pa-grindas, kuris sukelia tuos ne-sutarimus ir sunkina pačią iš-laisvinimo kovą?

Giliu apgilestavimu tenka konstatuoti, kad N. Lietuvos gyvenimas buvo prarastas to-kiomis aplinkybėmis, kada tuometinė Lietuvos vyriausy-bė bei atitinkamos suveren-išės institucijos nieko neįsten-gė ar nespėjo padaryti, kas tremtyje galėtų būti teisiniu pagrindu susidaryti vyriausy-bei ir vadovauti Lietuvos iš-laisvinimo kovai.

Buv. Respublikos presiden-tas A. Smetona, kuris, pagal veikusią konstituciją, buvo vi-siškai savarankiškas ir vyriausias valstybės vadovas, ir užsienį pasitraukė kaip privatus as-muo, nepalikęs nei savo vyriausybei, nei tautai jokių Lietuvos ateitį liečiančių direktyvų. Vie-nintelis jo patvarkymas — pa-vedimas eiti tuometiniam mi-nisteriui pirm. A. Merkiui pre-zidento pareigas — padėti tik komplikuoja. Tai spragai už-kimšti tik vėliau buvo imtasi žygių, kurių pasekmės atsirado vad. Kybartų aktai. Tų aktų atsiradimo aplinkybių ir jų tei-sinio pagrindo, dėl visiems su-prantamų priežasčių, nenagrinėsime.

Kitas patvarkymas buvo pa-darytas Lietuvos užsienio rei-kalų srityje, būtent: užsienio reikalų min. J. Urbšys, ma-tydamas artėjančią katastrofą, savo laiku, telegrama pavedė Lietuvos pasiuntiniui Romoje, min. St. Lozoraičiui, mūsų Di-plomatijos šefo titulu, vadovau-ti Lietuvos užsienio pasiunti-niams, jeigu užsienio reikalų ministerija negalės vykdyti sa-vo funkcijų.

Kybartų aktais A. Smetona buvo paskyręs min. St. Lozo-raičių min. pirmininku, kuris, pagal veikusią 1938 m. konsti-tuciją, gali pavaduoti Resp. Prezidentą. Kybartų aktai — įgaliojimai savo laiku buvo įteikti kai kurioms valstybėms, tačiau iki šiol jie nesusilaukė tų valstybių reikalingo dėme-sio ir įvertinimo.

Diplomatijos šefo postas, kai po mažiau pretenzingas, atsi-ra-dęs kitose aplinkybėse ir lie-

čias mūsų diplomatinį misi-jų labiau vidaus gyvenimą, tam tikra prasme kitų valstybių yra vertinamas.

Kiekvienu atveju, visi pami-nėti aktai — įgaliojimai yra to-kių pobūdžio, kad esamose gy-venimo aplinkybėse, nesudaro rimto pagrindo nei skelbtis, nei konkrečiai ir pozityviai pa-siekti valdžios suvereninių funkcijų vykdymo rolęje.

Pagaliau, paminėtus suve-reninių funkcijų vykdymo įga-liojimus, kurie egzistuoja tik popieriuje, nustelbė vėlesnie-ji politiniai įvykiai ir faktai, kaip, pav. 1941 metų iš tautos sukilimo susidariusi laikinoji Lietuvos Vyriausybė, kurios efektingumą pripažino ir ant-rasis Lietuvos okupantas — Vokietija. Laikinoji Vyriausybė savo egzistavimu ir veik-la anuliavo visus prieš tai bu-vusius faktiškus suvereninių funkcijų vykdytojus ir turėju-sius tokio podūdžio įgalioji-mus. L. Vyriausybės veik-mas buvo antrojo Lietuvos oku-panto sustabdytas ir vėliau, nei krašte, nei užsienyje nebu-vo atgaivintas.

Po Laikinosios Vyriausybės seka Vyriausias Lietuvos Iš-laisvinimo Komitetas (Vli-ka), kuris kalba ir veikia pa-vergtos ir rezistuojančios lie-tuvių tautos vardu, be jokių formalinių suvereninių įgalio-jimų, vadovaudamasis įsitiki-nimu, kad jo pastatytas ir sie-kiamas tikslas — Lietuvos iš-laisvinimas, — sutampa su su-vereninių visos lietuvių tau-tos noru ir valia.

Išvada: nė vienas virš pa-minėtų veiksmų, suvereninių įgaliojimų požiūriu, nėra vie-nas už kitą pranašesnis. Todėl nėra ir rimto pagrindo dėl to savo tarpe nesutarti ir kovoti.

Iš esmės ir realiai į reikalą žiūrint, kas nuoširdžiai kovo-ja dėl lietuvių tautos laisvės ir siekia Lietuvos išlaisvinimo, tas neabejotinai vykdo vyriausį lietuvių tautos troškimą.

Visai skirtingą teisinę pa-dėtį turi N. Lietuvos akredituoti prie svetimų valstybių pa-siuntiniai — įgaliojimai ministe-riai. Jų statusas, teisės ir pa-reigos, yra aiškiai nustatytos tarptautinės teisės nuostatomis ir papročiais. Čia mes nieko negalime nei pridėti, nei atim-ti. Galime tik džiaugtis, kad daugelis valstybių juos pripa-žįsta teisėtai Lietuvos atsto-vais ir, vienu daugiau, kitur mažiau, leidžia jiems rūpintis Lietuvos reikalais ir būti visos lietuvių tautos išlaisvinimo ko-vos svarbiais talkininkais. Ta proga pažymėtina, kad Lietu-vos pasiuntinių pripažinimas visai nepareina nuo virš minė-tų aktų — įgaliojimų, bet iš-plaukia, kaip logiška išvada, iš to fakto, kad didžiama pasa-lio valstybių nepripažįsta So-vietų okupacijos ir Lietuva taisyti požiūriu traktuojama kaip tarptautinės bendruomenės narys.

Dėl to, kol kitų valstybių, bet kurios mūsų veiksmys nėra pripažintais Lietuvos valdžios suvereninių funkcijų vykdyto-ju, tol negali būti kalbos apie pasiuntinių formalinį subordi-navimąsi bet kuriam iš tų veiks-nių.

Turint galvoj, kad nei vie-nas iš pretendentų į suveren-išės valdžios funkcijų vykdymą, Nukelta į 3-čią puslapį.

JUOKDARIAI...

Bimba Ylos pėdomis?

Yla, atvykęs į Montrealį, ža-vėjos į priėmusios šeimos mo-terimis, tempė lovą prie sienos, prie kurios jos miegojo, o mie-godamas vis sapnavo dar kitas moteris... Kaip komunistas, jis viešai savo „jausmus“ išdė-tė „Liaudies Balse“.

Dabar ir Bimba „Laisvėje“ pradėjo žavėtis „rūtų darže-liais“...

„Oi, „draugės“, pasisaugo-kite, kad šis „oželis“ neišoktu-į jūsų „rūtų darželį“...“

Z. J. sapaliojimais.

„Liaudies Balse“ Z. J. sapa-lijoja nesąmones, pats nesusi-

RUGSEJO 8-SIOS, TAUTOS ŠVENTĖS, PROGA

Tautos Fondo Atstovybė nuoširdžiai sveikina visus susipratusius Kanados Lietuvius ir linki laimingai ir skubiai sulaukti visų mūsų bendro idealo — prisikėli-mo Nepriklausomos Lietuvos.

M. Arlauskaitė,

T. F. Atstovė Kanadoje.

Didžiai Gerbiamuosius

P-lę JUSTINĄ KAVALIAUSKAITĘ

ir

P-ną BONIFACĄ SRIUBIŠKĮ,

sukūrusius gražų lietuvišką šeimės židinį, sveikina ir nuoširdžiai linki laimingos ateities ir našių darbų.

E. ir J. Kardeliai.

SPAUDOS APŽVALGA

„PASIKALBĖJIMAS SU SAVIM“?

Tūla spauda, nekreipdama dėmesio į tai, kas min. St. Lo-zoraičio pasikalbėjime pasaky-ta, t. y. — nekalbėdama apie pasikalbėjimą iš esmės, pajuo-kiamai daug rašo apie jos įsi-vaizdavimą, kad tas pasikalbė-jimas esąs padarytas pačio p. Lozoraičio su savimi; esą, jis pats stątes klausimus ir pats į juos atsakęs.

Pirma. Pasikalbėjimas yra viena iš daugelio minčių reiškimo forma. Kai Amerikos pre-zidentas pats pasikviečia pas save spaudos atstovus ir jiems duoda tūlų savo pareiškimų, tai yra jo iniciatyva ir jo valia padaryti pareiškimai, tiksliai ko-respondentų įvykdyti. Dažnai tokiu atveju esti, kad pareiš-kėjas savo pareiškimus išdali-na korespondentams jau sura-šytus. Ir tai yra natūralu, pri-imta. Tai jokia sensacija ir joks nusikaltimas prieš spau-dos etiką.

Antra, „Nepriklausomos Lie-tuvos“ red. (galimas dalykas ir kiti red.) patiekė p. Lozorai-čiui eilę klausimų ir prašė į juos atsakyti. Pastebėtina, kad „NL“ red. savo kreipimėsi atkreipė min. St. Lozoraičio dė-mesį ir į tuos klausimus, kurie nebuvo nesuminėti, bet, jeigu pasikalbėjimo davėjas ras rei-kalinga, prašė jį suformuluoti, kaip pasikalbėjimo tęsinį, klausimus bei atsakymus, kuriuos jis ras reikalinga paliesti. Tai padaryta todėl, kad redaktor, negalėdamas tiesiogiai pats da-lyvauti pasikalbėjime, negalėjo statyti klausimų, kurie išplau-kia iš jo pasikalbėjimo metu.

Taigi, ir iš šios pusės jokio „nu-sikaltimo“ nėra.

Trečia, „NL“ red., gavusi p. Lozoraičio pasikalbėjimą, gali-mai greičiau jį lėktuvu pasiun-

tė Vliko pirmininkui prel. M. Krupavičiui ir prašė jį tsakyti zoračio pasikalbėjime pasaky-ta, t. y. — nekalbėdama apie pasikalbėjimą iš esmės, pajuo-kiamai daug rašo apie jos įsi-vaizdavimą, kad tas pasikalbė-jimas esąs padarytas pačio p. Lozoraičio su savimi; esą, jis pats stątes klausimus ir pats į juos atsakęs.

Pirma. Pasikalbėjimas yra viena iš daugelio minčių reiškimo forma. Kai Amerikos pre-zidentas pats pasikviečia pas save spaudos atstovus ir jiems duoda tūlų savo pareiškimų, tai yra jo iniciatyva ir jo valia padaryti pareiškimai, tiksliai ko-respondentų įvykdyti. Dažnai tokiu atveju esti, kad pareiš-kėjas savo pareiškimus išdali-na korespondentams jau sura-šytus. Ir tai yra natūralu, pri-imta. Tai jokia sensacija ir joks nusikaltimas prieš spau-dos etiką.

Antra, „Nepriklausomos Lie-tuvos“ red. (galimas dalykas ir kiti red.) patiekė p. Lozorai-čiui eilę klausimų ir prašė į juos atsakyti. Pastebėtina, kad „NL“ red. savo kreipimėsi atkreipė min. St. Lozoraičio dė-mesį ir į tuos klausimus, kurie nebuvo nesuminėti, bet, jeigu pasikalbėjimo davėjas ras rei-kalinga, prašė jį suformuluoti, kaip pasikalbėjimo tęsinį, klausimus bei atsakymus, kuriuos jis ras reikalinga paliesti. Tai padaryta todėl, kad redaktor, negalėdamas tiesiogiai pats da-lyvauti pasikalbėjime, negalėjo statyti klausimų, kurie išplau-kia iš jo pasikalbėjimo metu.

Taigi, ir iš šios pusės jokio „nu-sikaltimo“ nėra.

Trečia, „NL“ red., gavusi p. Lozoraičio pasikalbėjimą, gali-mai greičiau jį lėktuvu pasiun-

Nukelta į 9 puslapį.

Kanados Lietuvių Bendruomenės Laikinojo Organi-zacinio Komiteto nariui

AUGUSTINUI KUDŽMAI,

netelkusiam MOTINOS, nuoširdžią užuojautą reiškia

KLB-LOKas.

RIMTUS KLAUSIMUS SPRESKIME VISU RIMTUMU IR ATSAKINGUMU

Prie derybų slenkščio

J. AUDENAS.

Jau septinti metai, kai pasibaigė karas ir mūsų politinės institucijos iš pagrindžių ir kalėjimų persikėlė į laisvą gyvenimą. Tačiau, krečiami visokių baimių vis nedrįso su savo darbais ar negalavimais išplaukti į tinkamą viešumą. Net ir paskutiniai pasitarimai, įvykę š. m. birželio 22 — 26 d. Niče, tarp Vliko delegatų Petro Karvelio ir Jono Norkaičio su Stasiu Lozoraičiu buvo laikomi nepaprastųjų paslaptys. Tikrai po nepavykusio susitarimo, o svarbiausia prieš numatytą rugpjūčio 10 d. naują pasitarimą, kai kuri spauda, „Draugas“, „Darbininkas“, „Naujienos“, išėjo į viešumą su daugybe kaltinimų p. Lozoraičiui. Tada buvo pajusta, kad pačios derybos yra ignoruojamos ir kad susitarimo arba nelaukiama arba nenorima.

Kaip žinome, rugpjūčio 10 d. derybos neįvyko, p. Lozoraitis prašė atidėti iki rugsėjo 10 d. Paskutinės žinios yra, kad derybos prasidės rugsėjo 1 d.

Bet čia ir vėl naujas pokštas. P. Lozoraitis, darydamas interviu su laikraščio korespondentu, kokių korespondentų ir kurio laikraščio įrgi buvo ne žinoma, nes pasikalbėjimas išsiuntinėtas daugeliui laikraščių, patiekė viešumai savo formulotus derybose punktus, kas anksčiau irgi buvo laikoma didele paslaptimi.

Išjėję į viešumą, p. Lozoraitis duoda suprasti, kad visi jo reikalavimai yra principinio pobūdžio ir kad jis nuo jų ne vieno neatsisakys. Kiek mums žinoma, Vliko įgaliotiniai per derybas turėjo tik vieną pasiūlymą: kad p. Lozoraitis Vykdomojo Taryboje užimtų užsienio reikalų vadovo vietą, kaip tada buvo sutarta 1946 m. rugsėjo mėn. įvykusioje Berno konferencijoje, kurioje dalyvavo Vliko atstovas ir dalis mūsų diplomatų su p. Lozoraičiu prišalky.

P. Lozoraitis, jau žymiai anksčiau, dar 1950 m. Romoje, pas jį atvykusiems Vliko atstovams — Krupavičiui, Sidziakauskiui, Brazaičiui — pareiškė, kad tas susitarimas nebegalioja. Reikia spėti, kad jis tąjį Berno susitarimą laiko nebegaliojančiu nuo paties susitarimo meto, nes jis jam sutarė pareigų visai nebuvo paėmęs.

Mes turime mūsų Diplomatią kaip savosios Valstybės

Reprezentantą ir Vliką kaip tautos reprezentantą. Vlikas, 1943 m. sudarytas politinių organizacijų susitarimu Lietuvoje, o vėliau 1948 m. kovojanti Lietuvos Rezistencija, prisiuntė Vlikui savo įgaliojimus veikti jos vardu užsieny.

Rodos, kad tik bereikia geros valios ir gražaus noro, o tos dvi institucijos suderinti ne sunku. Juk valstybė yra tautos suverenumo forma. Ir todėl mūsų diplomatią yra įgaliojusi kalbėti Lietuvos valstybės vardu, tuo tarpu Vlikas gali kalbėti lietuvių tautos vardu. Tik iš antros pusės, žinome, kad Vlike kai kurių politinių grupių yra keistų tendencijų, kurios tik dėl aritmetinės formulės, kategoriškai atsisako į savo tarpą įsileisti dar vieną tautinę grupę, Mažosios Lietuvos Tarybą, reprezentuojančią kelis šimtus tūkstančių Lietuvos gyventojų, gyvenusių Prūsijos priespaudoje, o dabar nešančių tokią pat žiaurią bolševikų okupaciją, kaip visa lietuvių tauta.

Šitas, jau grynai Krikščionių Demokratų partijų bloko užsispyrimas, savais dominavimu Vlike sumetimais, sudaro ne tik skriaudą tautinio solidarumo visiškan išplėtimui, ne tik vokiškajam elementui triumfuoti Mažosios Lietuvos žmonių tarpe, bet jis sudaro tokias neigiamas sąlygas, kad gal ir turi pagrindo mūsų diplomatią, būdama atsargi, ne susirišti formaliais ryšiais su Vliku, nes tokios nesolidarumo tendencijos gali būti užmestos ir jai.

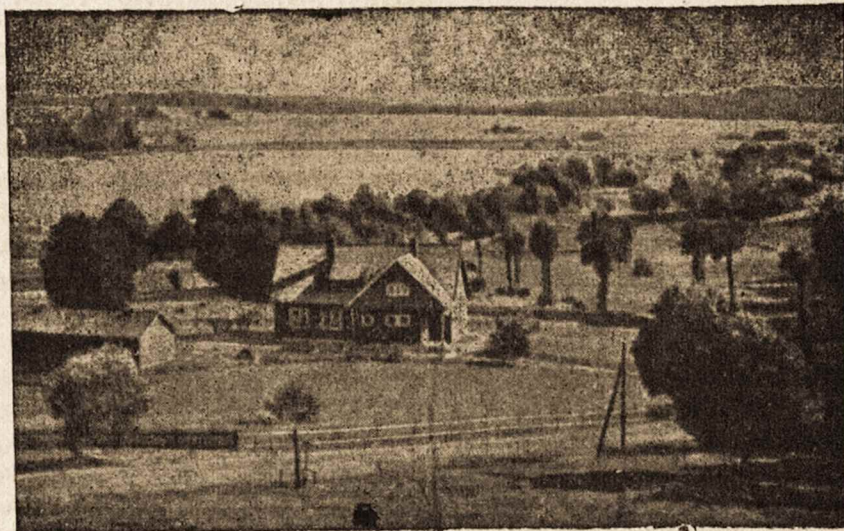
Negalima užmerkti akių ir prieš tai, kad p. Lozoraitis ir Berno konferencijoje, ir Nicoje, darė susitarimus ir davė savo pasiūlymus nesutaręs su visų mūsų diplomatinio aparatu, tuo pačiu parodė, kad jis per daug pervertin savo, kaip Diplomatijos šefo, kompetenciją, tuo labiau, kai jis nebeturi diplomatinio posto. Esmėje, nereikia užmiršti, kad šandien didesnę rolę vaidina ne formalus Diplomatijos šefas, bet tie diplomatai, kurie šandien tebėra savuose postuose prie valstybių, turinčių ir lemiančių pasaulinės reikšmės politikoje.

Reikia pasidžiaugti, kad „ne tikėtas ir nelauktas susitikimas“ vlikininkų su p. Lozoraičiu, buvusiąją uždara jų

tiną išmušė iš merdinčiojo taško. Išnešė į viešumą, jei ne pačią esmę, tai bent išplėvė tulžį, kuri pasipylė įvairiuose spaudos puslapiuose. Kuo baigsis prasidėsiai pasitarimai rugsėjo 1 d. netenka spėti. Jie turi duoti bent tiek, kad visą reikalą dar labiau pastūmės į priekį ir dar labiau išplaus į viešumą. Galutiniai padariniai galėtų būti pasiekti tuomet, kuomet į derybas ateitų diplomatai su bendra visų suformuluota nuomone, o ne būtų derama partizanaiskai; b) kuomet Vliką sudarančios grupės peržiūrėtų Vliko sudėtį ir mažiausia apjungtų bent tas lietuvių tautos jėgas, kurios, kaip Mažosios Lietuvos Taryba, tebėra įsileista vos tik į koridorius, bet ne į posėdžių salę.

Kad to būtų pasiekiama, kad būtų suformuluota mūsų valstybės atvadavimo koncepcija, kad būtų ugiliau apibrėžtos mūsų valstybės sienos, kad būtų vieningiau suformuluota nuomonė santykiuose su mūsų artimaisiais kaimynais, kad būtų aptarta Lietuvos vieta Europos valstybių sambūriuose, kad būtų konsoliduota visa lietuvių išėvių visuomenė, remti visas mūsų politines institucijas, — turėtų būti sutarta sušaukti platesnės apimties politinė konferencija ir pasinaudoti malonių Amerikos Lietuvių Tarybos pasiūlymu, tokią konferenciją sušaukti ir ją globoti.

J. Audėnas.

Viena iš daugybės po žemės reformos Lietuvoje atsiradusių vienkinių sodybų, kokiose kūrėse Lietuvoje naujakučiai, kai iš dvasininkų buvo nusavinti dvarai ir išdalyti ku mečiams ir Lietuvos kovų už laisvę ir nepriklausomybę dalyviams, visų pirma savanoriais - kūrėjams.

kuria Darbo ūkininkų, Kultūrininkų, Moterų, Jaunuomenės, Užsienio Lietuvių Frontus ir įvairių profesijų barus, kuriuose visuomė rikuoja su drausmintam darbu, ugdo kolektyvinę visuomenės valią tautos ir valstybės gyvenime ir derina profesinius reikalus su bendrąja tautos gerove.

14. Lietuvos nepriklausomybės gyvenimas yra pirmą eilę ir garbingiausia kiekvieno tautos nario pareiga. Todėl LAF skaito būtina, kad visa ta, o ypač jos priaugančioji karta, būtų auklėjama kovos ir pasiryžimo dvasioje. Šiam tiks liui siekti sudaroma Tautinio Darbo Apsauga, veikianti karinės drausmės pagrindais.

15. Užsienyje gyvenę lietuviai ne Lietuvos piliečiai, atvykę į Lietuvą, automatiškai įgyja visas Lietuvos piliečių teises.

IV. Ūkis.

16. Ūkinio, tautos ir valstybės gyvenimo pagrindu LAF laiko privatinę nuosavybę, tačiau reikalauja, kad valstybė prižiūrėtų nuosavybės išsigimimą ir josios naudojimą, derindama jį su bendraisiais tautos ir valstybės ūkio reikalais.

17. Žemės ūkis atremiamas į laisvą ūkininkų luomą, kuris savo žemę tvarko privatinės nuosavybės pagrindais; tačiau socialinio teisingumo ir gamybinio tikslingumo sumetimais valstybė nustato ūkinio vieneto didumo ir mažumo ribas.

Nepateisinamas nesutarimas

Žiūr. 2-rą puslapį.

tuo tarpu, nėra kitų valstybių pripažintas, tenka į visą reikalą žiūrėti iš praktiškos pusės. Šandien svarbu, kad Lietuvos išlaisvinimo akcija tolydžiai stiprėtų su tarptautinių įvykių įtampa ir viską padaryti, kad lietuvių atsparumo ir tautinės kultūros išlaikymo ir ugdymo pastangos plėstųsi ir gylį ir plotį.

Visiems tiems uždaviniais svarstyti ir spręsti reikia su- telkti organizacinį vienybės visas kūrybines jėgas ir medžiaginius išteklius.

Reikia pasakyti, kad Vlikas, kuris jau nuo 1944 m. vadovauja išlaisvinimo akcijai, ta linkme yra toli nuėjęs ir atlikęs eilę reikšmingų ir naudingų darbų. Tačiau nebūtų galima pasakyti, kad Vliko veikloje nebūtų spragų ir žymių nukrypimų nuo jo deklaracijos dvasios, be žalos bendrajai reikalui. Turint galvoje, kad Vlikas vis dėlto yra venintelė organizacija, kuri turi gilią šaknis lietuviškoje visuomenėje ir yra įgijusi tam tikras pilietines teises užsienyje ir kovojančių tautų tarpe, tenka visuomenei rimtai susirūpinti jo egzistencija ir geresniu funkcionavimu.

Susirūpinti yra kuo. Jau kuris laikas kai kurios vlikinės politinės grupės, žymia dalimi sudarytos iš vienos ir tos pačios srovės žmonių, po Vliko organizacijos skraiste, per-

nelg aiškiai siekia pirmą eilę įvedimu į Vliką turi būti pašalintas toje srityje dualizmas ir paralelizmas, kuris bendram reikalui kenkia.

Grįžtant prie suvereninės valdžios funkcijų vykdymo problemos, primygtinai tenka pažymėti, kad Diplomatijos šefui įsijungus į Vliko instituciją ir paimti vadovauti užsienio tarnybai. Diplomatijos šefo titulas ne tik nekluduoja, bet priešingai, sutampa su jo kompetencijomis.

Negali būti kliūtimi susitarti ir bendrai veikti ir prie-laida, kad, palankioms aplinkybėms atsiradus, turės būti sudaryta Lietuvos exilinė vyriausybė. Jau šandien nesutarti dėl to, kas, eventualiai, turės ją sudaryti — politiškai būtų netikslinga ir nepateisinama. Tuo tarpu nieks negali pasakyti, kaip, sprendžiamu momentu, į visus mūsų išlaisvimo reikalus pažiūrės tie, nuo kurių tas priklausys vieno ar kitos sprendimas. Ar tie, nuo kurių tas priklausys, pasirinktą rezistenciją — fakti-nį pagrindą — Vliką, ar vad. legalistinį, t. y. turimus minis-terio Lozoraičio įgaliojimus — sunku pasakyti. At-rodo, kad tokiu sprendžiamu atveju neatsiras nė vieno lie-tuvio kuris dėl kokių nors am-bicijų ar pirmavimo galėtų pa-neigti tai, kas neabejotinai ves-tų prie Lietuvos laisvės atsta-tymo.

Todėl šiuo metu ir Vliko ir Diplomatijos šefo pretenzijas vykdyti suvereninės vyriausybės funkcijas turi apspręsti vien tik politinio tikslingumo sumetimais ir Lietuvos laisvės atstatymo tikslas.

Netolimos praeities faktai rodo, kad su egzilinėmis vyriausybėmis elgiamasi atsargiai ir jų traktavimas labai daug pareina nuo realių politi-nių aplinkybių. Prisiminkime sąjungininkų nenorą pripažinti, aktyviai kovojančios Prancūzijos, de Gaulle'o komiteto vyriausybę, iš vienos pusės, ir iš kitos — kaip teisėtą Lenkų vyriausybę, Londone, bu-vo išmainyta į Kremliaus or-ganizuota Liublino komiteta. O jeigu dar prisiminsime, kaip karalių sostai (Balkanuose) bu-vo pakeisti į revoliucines. Liaudies vyriausybės, tai tūsėme pilną šios problemos realiaty-vumo vaizdą. Mažiau sukly-sime būdami vieningi. Nesu-sitarimas neleistinas.

1. Susitarti su Lietuvos Dip-lomatinio misijų šefu ir pa-šalinti tarp Vliko ir jo ne-sutarimus;
2. Į Vliko atstovų sudėtį pri-imti pilnateisio nariu Ma-žosios Lietuvos atstovą;
3. Į Vliko sudėtį įvesti pilna-teisio nariu krašto rezisten-cijos atstovą, kas principe Vliko 1948 m. buvo nutar-ta.

Krašto rezistencijos atstovo

jėgos paruošimu, jos tikslingu panaudojimu, darbo sąlygų ra-cionavimu ir patikrinti teisin-darbo atlyginimą.

24. Darbas yra vienintelis teisingas pragyvenimo šaltinis; pragyvenimas ne iš savo dar-bu įsigytų kapitalų, turi būti pateisintas visuomenei naudin-gu, tačiau neapmokamu darbu.

25. Veiklumui ir solidarumui skatinti, darbo meilei iš-auklėti ir viešojo pobūdžio gė-rybėms sparčiau kurti LAF lai-ko reikalinga, kad būtų įkur-ta abiejų lyčių jaunuomenei privalomoji darbo tarnyba.

26. Socialinei tautos narių apsaugai laiduoti turi būti įves-tas privalomas draudimas, se-natvės, ligos ir invalidumo at-vejais.

27. LAF nusistatymu įmo-nių darbininkams ir tarnauto-jams turi būti patikrinta teisė dalyvauti įmonių pelne.

28. Valstybės ir savivaldybių uždavinys darbininkus, tarnau-tojus ir valdininkus aprūpinti nuosavaisiais būtais ir daržais, kad naujoje Lietuvoje tiesioginiai būtų surištas su gimtąja žeme.

29. LAF laiko reikalinga, kad valstybė patikrintų palan-kias sąlygas lietuviškai šeimai klestėti, griežtai kovoti už pri-augančių kartų sveikatingu-mą ir laiduoti motinystės ap-saugą bei globą, o taip pat tin-kamą medžiaginį šeimoms aprū-pinimą.

V. Darbas ir socialinė apsauga

25. LAF pripažįsta, kad vi-šų ūkininkų gėrybių šaltinis yra žmogaus darbas, kuris yra kiekvieno tautos nario pareiga. Valstybė turi rūpintis darbo

VI. Tautinė kultūra ir ugdymas.

30. LAF skelbia, kad tautinė kultūra yra stipriausias am-žinojo lietuviškumo laidas ir ryškiausias tautinės indivi-du-alybės rodiklis, kad tautinės kultūros kūrimas yra ne tik ats-kerų asmenų, bet ir visos tauti-nės bendruomenės uždavinys.

31. LAF pripažįsta, kad tau-tinė kultūra gali reikštis įvai-riomis kryptimis. Tačiau tau-tos dvasia, jos istorija, jos pa-pročiai ir jos gyvybiniai intere-sai turi būti nuolatinis idėjinis šaltinis ir vertybių kriterijus. Todėl LAF yra pasiryžęs grie-žtai kovoti su lietuviškumą nei-giančiomis ar jos nepaisančio-mis kultūros srovėmis ar idė-jomis.

32. Tiek praeities, tiek da-barties pagrindinės vertingos lietuviškosios kultūros gėrybės paimamos specialion valstybės žinion bei priežiūron ir sklei-džiamos plačiausiuose tautos sluogsnuose.

33. Tautos dvasiniam atspa-rumui ugdyti, tautinės dvasios grynumui išlaikyti, tautinės kultūros politikai vykdyti, tau-tai informuoti ir telkti kuo-skaitlingiausiai veiklai visose viešojo gyvenimo srityse stei-giamos specialios valstybinės institucijos.

34. Pagrindiniu auklėjimo tikslu LAF laiko: išugdyti fi-ziškai ir dvasiškai stiprias lie-tuviškas asmenybes, kurios tarpusavyje mokėtų sugyventi ir kurti taip, kaip reikalauja

Istorinių dokumentų ir faktų konstatavimas.

Kazys SKIRPA

Sukiliminės vyriausybės genezė

II. Bendrieji Pagrindai.

4. LAF tautą laiko kraujo, žemės ir istorinio likimo sukurta, vieningos sąmonės ir kovos už bendrą ateitį sustiprinta bendruomene, turinčią nepa-neigiamą teisę saugoti ir ugdyti savą individualybę ir sa-vą kultūrą.

5. LAF skelbia, kad nepri-klausoma valstybė yra tobuliausia organizuota tautos for-ma, vienintelė tikra tautos in-dividualybės saugotoja ir būti-na sąlyga tautinei kultūrai kles-tėti.

6. LAF pripažindamas žmo-gaus asmenybei įsitikinimui, sąžinės ir kūrybos laisvę, skel-bia, kad ji yra palenkta bend-rajai tautos gerovei ir reikalauja, kad kiekvienas tautos na-rys konkrečius savo darbus de-rintų su bendraisiais tautos reiklais.

7. Normalia ir legalia žmo-nių dauginimosi institucija LA F laiko principu neišardomą motinystę, kurios pirmaeilis už-davinys yra patikrinti tautai sveiką, stiprų ir gausų prieau-glį.

8. LAF yra nusistatęs ma-terialine savo galia laiduoti vie-

šią dorovę ir šia prasme glau-džiai bendradarbiauti su lega-linėmis konfesijomis, kreipda-mas ypatingo dėmesio į Kata-likų Bažnyčią, tikėdamasis iš jos aktyvaus įsijungimo į lie-tuvių tautos idealų siekimo dar-bą.

9. Profesinį visuomenės or-ganizavimą LAF skelbia vals-tybės uždavinį ir šias organi-zacijas laiko viešosios teisės institucijomis.

10. Lietuvių Aktyvistų Fron-tas pripažįsta, kad privatinė iniciatyva, sutarianti su bendra tautos bei valstybės linkme, yra svarbus pažangos veiksnys tautos ūkio ir kultūros gyveni-me.

III. Politika.

11. Tautos ir valstybės va-dovavime LAF laikosi vienin-gos valios principo, siekia jį įgyvendinti laiduodamas tau-tos politinę vienybę ir imdama sis už tai atsakomybės prieš lietuvių tautą.

12. LAF lietuvių tautos or-danuiotą valią įstatymdavystės srityje vykdo per Lietuvos vals-tybės konstitucinius organus.

13. Visuomenės organizavi-mo ir vadovavimo srityje LAF

Didžioji ir Mažoji — viena Lietuva.

Kaip ažuols drūts prie Nemunėlio

10 metų Jagomastų žuvimo sukakties proga.

Per šimtmečius lietuviai kovoję ant Nemuno krantų su atėjūnais vokiečiais. Ilgaus amžiaus jiems reikėjo atkakli grumtis su nelygiu priešu. Tū nuenuostabu, kad prie Nemuno, Lietuvos sargyboje, išsivystę kietai užgrūdintas lietuvių charakteris, net ir didžiausios pavoju nebojās. Ryškiausias atstovas — Jagomastų šeima: Tėvas Enzis, jo sūnus Dovas ir Jurgis bei duktė Ona. Kaip ažuols drūts prie Nemunėlio, jie stovėjo lietuviškumo sargyboje.

Jagomastai, vieni pavyzdinčiausių veikėjų Mažojoje Lietuvoje. Nejieskodami sau pelno ir nebudami vokiečių grasinimų, jie visi įsijungia į lietuvišką darbą Tilžėje. Jau iš jaunystės dienų Enzis Jagomastas uolus lietuviškų parengimų dalyvis, visą savo amžių karštas lietuviškų knygų mylėtojas. Ne tik renka ir saugoja senus lietuviškus raštus, bet ir pats kartu su vaikais savo spaustuveje „Lithuania“ leidžia lietuviškas knygas ar tai religinio turinio, ar tai pasaulinio.

Eilinis Mažosios Lietuvos gyventojas Jagomastus geriausiai pažįsta iš jų redaguojamo ir leidžiamo „Naujojo Tilžės keleivio“. Objektus ir tolerantiškas jis visų mažlietuvių buvo mieliai skaitomas net ir nacių galybės metais. Tokį prisirišimą matydami, naciai 1940 metais be jokios priežasties uždraudė toliau leisti „N. Tilžės Keleivį“.

Tokio pat likimo susilaukė ir „Jagomastų Kalendorius“, kurį žmonės brangino lygiai su maldaknyge. Atsimenu, kaip nekantriai laukdavo visi šeimos nariai, ypač jaunimas, kol paštininkas atneš jį. Ten buvo ne tik kalendorinės žinios, bet taip pat daug straipsnių iš Lietuvos praities ir Mažosios Lietuvos veikėjų gyvenimo.

Užgniaužę bet kokią lietuvišką veikimą, uždraudę bet kokią lietuvišką spą, piniginėmis bausmėmis grasindami už lietuvių kalbos vartojimą, naciai ko greičiau norėjo ir fiziškai išnaikinti visus mažlietuvius. Jau nuo nacių įsigalėjimo metų — 1933 m. — lietuviai buvo kišami į kalėjimą, iš pradžių tik tokie, kurie viešai priešinosi nacių ideologijai. Karui prasidėjus, visi mažlietuvių, kurie neatsisakė būti ir toliau lie-

tybei ištikimi, buvo skaitomi Reicho priešais ir jiems vietos nebebuvo gyventi Mažojoje Lietuvoje.

1940 m. daug mažlietuvių gauna įsakymus apieisti savo sodybas ir kraustyti į Reicho gilumą arba Lenkijos Guberniją. Tokį pat įsakymą gauna ir Jagomastai. Bet nenori senasis Jagomastas pasitraukti nuo Nemuno, kurio sargyboje jis visą savo netrumpą amžių stovėjo ir prašosi leisti jam vykti Didžiąją Lietuvą, kad ir sovietų okupuotą, pas savo kraują ir dvasios brolius, arčiau prie Nemuno. Jei jau mirti, tai lietuviškoj žemėj, kurią taip mylėjo ir brangino.

Tat 1940 m. rudenį naciai leidžia jam repatriuoti į Tarybų Lietuvą, kur jų sūnus Jurgis, pabėgęs nuo vokiečių kariuomenės, jau nuo 1937 m. gyvena ir Vytauto Didžiojo Universitete studijavo. Su asaromis apleidžia Tilžę, Mažosios Lietuvos sostinę, senasis Jagomastas su žmona, sūnumi, dukterimi ir žentu Vilmantu-Macklenburgeriu ir senų prieelių padedamas įsikuria Vilniuje, Lietuvos sostinėje.

Nei metų negali ramiai pagyventi. 1941 m. vasarą vokiečiai okupuoją Lietuvą. Pažįstami veidai pasirodo Vilniaus Gestape. Tie patys asmenys, kurie norėjo Jagomastus jau prieš metus fiziškai sunaikinti, vaikšto Vilniaus gatvėmis.

Tais pat metais rugpjūčio 21 d. (ketvirtadienį) 6 val. ryto gestapininkai išsiveda E. Vidmantą ir O. Vidmantienę-Jagomastaitę. Kur? Niekas nežino, bet visi nujaučia. Nujaučia ir likę Jagomastai, kurie kitur gyvena. Dabar pats laikas sprukti iš Vilniaus ir pradėti slapytis. Bet ne. Ne Jagomastams, užgrūdintiems kietoj kovoj ant Nemuno krantų. Neboja jie draugų patarimo pakeisti gyvenamą vietą. Kaip ažuols drūts prie Nemunėlio, pasitinka jie savo likimą.

Vos dviem dienom praslankus, 1941 m. rugpjūčio 23 d. (šeštadienį) 6 val. ryto visi likusieji Jagomastai Gestapo suimami ir išvežami. Kur? Ten pat, kur ir Vidmantai ir daug kitų Vilniaus gyventojų.

Jau dešimt metų, kaip nebėra Jagomastų. Nežinome tiksliai nei vietos, kur jų kūnai il-

ar kančios, prisiekia Lietuvos Tautai, visa savo energija ir pajėgomis vykdyti Fronto idėjas ir tikslus, kad Lietuva, įžengusi į naują gyvenimo tarpsnį, nuolat gaivintų savyje didingos praities dvasią ir atliktų ateities uždavinius, kuriuos jai skiria savoji prigimtis kitų tautų tarpe.

35. Naujųjų kartų ugdymas yra vieša tautinės bendruomenės funkcija ir todėl valstybės globali pavidami visi ugdymo laipsniai ir visos jos sritys. Privatinį ugdymą valstybė gali patikėti tik atskiroms, pedagoginiui veikimui pasižymėjusioms, asmenis arba gilią pedagogines tradicijas lietuvių tautoje turinčioms institucijoms.

36. Vidurinėse, specialinėse ir aukštosiose mokyklose turi būti vykdoma stropi gabųjų atranka ir gabūs, bet neturtinigi jaunuoliai turi būti mokslinami valstybės lėšomis.

37. Lietuviškoji mokykla turi rūpintis ne vien priaugančios kartos švietimu, bet ir auklėjimu, ugdant auklėtinio gabumus, savarankišką iniciatyvą ir veiklumą.

38. Suaugusiųjų švietimas turi būti vykdomas tautine, visuomeniškai dorovine, profesine ir kultūrine linkme.

39. Fizinis lavinimas sudaro būtiną tautos ugdymo dalį ir išplečiamas visuose tautos sluoksniuose.

VII. Įsipareigojimas.

40. Kiekvienas Lietuvos Aktyvistų Fronto narys, nepaisydamas jokių aukų, jokio darbo

* Vytautas Ramanauskas, pienininkas, dirba savo specialybėje Estado Caradobo pieno apdirbimo fabrike „Inlaca“. Vytautas Ramanauskas Santa Rosa rajone pasistatė nuosavus namus.

* Aldona Kanaukaitė, kauniečio medicinos daktaro prof. Kanaukos duktė, baigė Greenwich College, Conn.

* Smuikininkas Izidorius Vasyliūnas, profesoriaujas dabar Popayano konservatorijoje, suorganizavo kvartetą (fortepionas, smuikas, altas, čelo). Popayano universitetas, proteguodamas prof. I. Vasyliūno vedamą kvartetą, organizuoja visą koncertų eilę įvairiuose Kolumbijos miestuose.

* Inž. A. Mošinskis Amerikoje užpirkė mašiną Brazilijoje kasamai mangano rūdai kasti ties Sao Paulo, kur jis dirba kaip kasyklų inžinierius.

* Londono lietuvių federacija įsikūrė 1932 m. Federacijos tikslas — vienyti visų Londono lietuvių organizacijų veiklą. Padėti visoms organizacijoms bei draugijoms plėtoti savo veiklą, derinant veikimą, kad viena organizacija nekenktų kitai. L. L. Federacija atstovauja visai organizuotai lietuvių kolonijai. Ji stengiasi palaikyti kolonijos lietuvių tarpe lietuviybės idėją ir kovoja prieš lietuvių bei kenksmingus reiškinius.

* Bostoniečių ekskursijon į Kanadą yra įsirašę per 50 asmenų. Paskutinis terminas užsirašyti rugp. 10 d., o ekskursija įvyks rugsėjo 1—3 dienomis. Lauksime bostoniečių ir Montrealyje.

* Kun. K. Mažutis išvyko į JAV trumpam laikui į Kanadą susipažinti su Kanadoje veikiančiomis darbininkų unijomis. Ši kartą apsisistos kelioms dienoms Montrealyje.

* Hobarte (Tasmanija), gegužės 18—20 dienomis lankėsi lietuvių kapelionas kun. Pr. Vaseris, suteikdamas progą atsisakyti. Bet jų dvasia tebegyvena mažlietuvių tarpe, jų idealai tęsiasi kitų.

Jagomastai lieka mums pavyzdžiu nepailstamai kovoti dėl lietuviškos spaudos, jie įsikišę mums meilę savo knygai, jie mums rodo prisirišimą prie savo krašto, jie įkūnija mažlietuvių siekimą susijungti su Didžiąja Lietuva.

V. Pėteratis.

rių, bet iš Vokietijos, kurios pasirošimus suduoti smūgi bolševizmui visi gerai nujaučia. Penkta, kad pavyko nutiesiti ir palaikyti ryšius su pagrindžio veikėjais Tėvynėje.

Kaip žinoma, ryšių palaikymas su kraštu, kur siaučia bolševistinis sovietų teroras, nėra lengvas dalykas. Juo sovietiškas okupantas plačiau išvystė Lietuvos slapta sekimą, pavartodamas azijatiškus prievartavimo metodus, kad įleis nagus ir visus gyventojų sluoksnius ir net paskiras šeimas, tuo ryšių palaikymas su Lietuva darėsi sunkesnis ir daugiau rizikingas. Lygiagrečiai sunkėjo ir sąlygos pereiti sieną. Ją okupantas buvo tirštai apstatęs pasienio sargybonimis su šunimis, aptvėrė spygliuotų vielų kliūtimis; padarė palei visą sieną tuščią kelių šimtų metrų platumo ruožą, kurį suarė ir suakėjo, kad lengviau susektų ir pašautų kiekvieną, kas drįstų ten įkelti koją; už šios mirties zonos nutiesė dar dvi kitas pasienio zonas, kuriose buvo sustiprinta policijos kontrolė ir kur be specialaus leidimo niekam gyventi ir pajudėti iš vietos nebuvo valia...

Jei, nežiūrint visų čia suminėtu „Geležinės Uždangos“ prie monijų iš sovietiškojo okupanto pusės, ryši su kraštu vistik palaikyti pavyko, tai dėka tik giliai patriotizmui ir kovotojiškam pasiryžimui, kas anuomet pasiaukiojo tam begal rizikingam darbiui. Tai buvo

likti išpažinti ir priimti Šv. Komuniją keliolikai čionykščių lietuvių.

* Brazilijos Lietuvių Sąjungos naujon valdybon išrinkti: M. Danta — pirm., B. Stankevičius — sekr., A. Kublickas, K. Pranaitis, J. Mažietis ir J. Širvydas — nariais.

* 60 gydytojų iš okupuotosios Lietuvos pasiūsta į Maskvą ir Leningradą „pasitobulinti“, Daugelis iš šios kelionės atgal nebegriš.

* LTSR Mokslių Akademijos posėdžių salėje, (Žygimanto 2-8) rusas chemikas A. Bodnevas, dirbęs „Metal“ fabrike, gynė disertaciją „Vario, Nikelio, Cinko ir sidabro viršvoltažo kritimai paprastų organinių junginių įtakoje“. Oponentais buvo: prof. A. Purėnas, prof. P. Brazdžiūnas ir asistentas V. Kaikaris.

* Vilniuje būsias įrengtas architektūrinis muziejus, architektūros paminklų ir naujosios statybos medžiagai bei dokumentams saugoti.

* N. Zelandijos Lietuvių Draugija persiorganizavo į PLB. Į N. Zelandijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Tarybą buvo išrinkti še asmenys: Dr. A. Butkus — pirm., Br. Kuzma — vicep., M. Gerdvilaitis — sekr., Vl. Skridulaitis, Vl. Butkuvienė, V. Procuta, P. Čepulis, M. Pakalniškis ir V. Gerdvilis — nariais. Į N. Z. L. B. Krašto Valdybą išrinkti: Br. A. Butkus — pirm., Vl. Skridulaitis — vicep., M. Pakalniškis — sekr., P. Čepulis — išd. ir Tautos Fondo ig.— Vl. Butkuvienė — valdybos nariu ir „N. Z. Lietuvio“ redaktorium.

* Lietuvos konsulas Harbine, Ed. Jatulis, komunistams užimant kraštą buvo pabėgęs į Sanchajų. Vėliau jis vykęs gelbėti Harbine pasilikusių lietuvių ir buvęs komunistų nužudytas. Šias žinias pateikia lietuvių, kuriems pavyko iš Sanchajaus pasiekti Filipinus, o paskutiniu metu persikėlė į JAV.

* Kooperatininkas Jonas Bildušas, nepritaikęs savo patirties ir žinių savo specialybėje, įsikūrė nuosavą biznį Cikagoje — 2558 W. 69 St. Marquette Park, ir gražiai verčiasi.

* Čikagoje Kazys Apolskis įsteigė nuosavą dirbtuvę 9617 So. Dobson St. Jis gamins mašinų dalis didžiosioms dirbtuvėms.

daugiau negu knygnešiai, kurie carų spaudos laikais ne šiojo slaptaip per sieną lietuviškas knygas ir pirmuosius lietuviškus laikraščius, pažadinusius mūsų tautos susipratimą siekti politinės laisvės. Ši kartą tie knygnešiai nešiojo darbas tas neapsiejo be skaudžių aukų: buvo žuvusių nuo priešo kullos, o ir tokių, kurie pateko į enkavedistų nagus ir jų likimas buvo baisesnis už mirtį. Šių aukų priaugančios mūsų tautos kartos niekad nepamirš, nes jos buvo pirmos sunkioje kovoje už naują Lietuvos prisikėlimą.

Viena pirmųjų grandžių, ryšiui su kraštu palaikyti buvo užsimezgusi proga mano nuvykimo į Kauną 1940 m. birželio mėn. antroje pusėje. Bet ji išsilaikė tik kelis mėnesius, nes veikė nepakankamai atsargiai, tapo okupanto susekta ir todėl nutrūko. Bet apie tą laiką jau buvo susidariusios dar kelios kitos grandinės, kurios buvo užsimaskavusios geriau ir buvo vadovaujamoms asmenų, daugiau prityrusių konspiratyviškame darbe. Bendrai pasakyti, ryšiams su kraštu palaikyti buvo dedama pastangų ne vien iš viršaus — LAF branduolio Berlyne, bet ir iš kitų pusių: iniciatyva paskirų LAF veikėjų pasienyje ir pagrindžio organizacijų pačioje Tėvynėje. Todėl, kai lapkričio 17 dieną Berlyne susidarė LAF bendra vadovybė, ji nebuvo jokia be-rankė, t. y., be ryšių su kra-

Iš visur ir apie viską

— Danijos sostinėje Kopenhagoje vyko slapta atominės energijos žinovų konferencija, kurioje dalyvavo per 100 mokslininkų.

— Australijos gyventojų skaičius 1950. XII. 31 d. buvo 8.315.799. Gyventojų padidėjo per metus 260.000. Iš jų 112.412 yra natūralinis prieauglis ir 152.505 imigrantai.

— Prieš 6 metus naciai dirbami susprogdino įėjimą į vieną cementinį fortą Gdynės apygardoje. Lenkai valydami karinius lauzus, praardė užgriautą fortą ir iš jo išėjo du vokiečiai. Vienas tuojau mirė nuo širdies smūgio, o kitas, 32 metų, apakęs per dvejus metus visiškos tamsos. Forto rūsyje, pasirodo, buvo maisto, vyno, degtinės ir cigarečių, bet žvakės išsibaigė jau prieš dvejus metus. Netrukus po užgriovimo du vokiečiai nusižudė; kitai du paskui mirė.

Kadangi urve nebuvo jokių įrankių cementui pramušti, tai gyvieji palaidojo negyvelius miltuose. O lavonai miltuose taip gerai išsilaikė, kad pavirto mumijomis, lyg būtų buvę balzamuoti.

— Jungtinės Amerikos Valsybės išleidžia kariniams tikslams daugiau kaip 5 bilionus dolerių per mėnesį, arba po 166 milijonus dolerių per dieną, po 115.278 dolerių per minutę, po 1.929 kas sekundę.

— Didysis Amerikos karo laivas Missouri, šaudydamas iš 109 savo patrankų, per minutę išsiskvoja 131.000 vertės šovininių.

— Dabar statomas JAV 60.000 tonų karo laivas — lėktuvnešis kainuos 235 milijonus dolerių.

— Naujasis Patton tankas atsieina 230 tūkstančių dolerių, o nedidelis raketinis Sakerjet lėktuvas — 183 tūkstančius dolerių.

— Didžiausias naujovinis bombonešis kainuoja daugiau kaip milijoną dolerių.

— Graikijoje keli kariuomenės daliniai, vadovaujami aukštesnių karininkų, bandė nuvers ti vyriausybę. Sukilimo vadai, du generolai ir penki pulkininkai, suimti.

— Sovietų spaudžiama Bulgarija vykdo turkų repatriaciją Turkijoje. Kasdien Turkijoje iš Bulgarijos atsikelia po 800 turkų pabėgėlių.

— Romoje jėzuitai įkūrė įkūrė mokyklą, kuri ruošia kunigus Rusijai tam laikui, kada ten pakils geležinė uždanga. Ta kolegija yra Jėzaus aikštėje, Romoje, vadinasi — Russipeti.

tu, kaip tatau neretai atsitinka su vadovavimo organais, kurie pretenduoja vadovauti iš užsienio. LAF vadovybė tokius ryšius turėjo nuo pat savo veikimo pradžios. Jie buvo išsivystę ir keturias paralėliškai veikusias ryšių grandines, per kurias buvo perduodamos slaptos instrukcijos ir gaunamos žinios apie padėtį ir įvykius Tėvynėje. Svarbiausiais atsitikimais būdavo siunčiami į kraštą, arba atvykdavo iš ten, specialūs ryšininkai, kuriems suminėtos grandinės pagalbėdavo pereiti sieną ir pasiekti pagrindžio organizacijų centrus.

Šis ryšių tinklas gal ir nebuvo pakankamai tobulas, tačiau rezultatai, kokius jo pagalba pavyko atsiekti, savaime parodo, jog jis nebuvo blogas. Antra vertus, iš jo nebuvo reikalaujama neįmanomų dalykų. Buvo iš pat pradžių aišku, jog iš užsienio viską suorganizuoti neįmanoma ir kad tai yra dalykas pagrindžio veikėjų pačia me krašte. LAF Vadovybė tebuvo pastačiusi sau tik šį uždavinį: patiekti veikėjams Lietuvoje pagrindines organizavimosi gaires, įvykdyti atsivėlgiant nepaprastai sunkių veikimo sąlygų po bolševistine okupacija ir, antra, suderinti pagrindžio organizacijos pasirušimą lemiančiam žygiui už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą su diplomatijos pastango mis tuo reikalu užsienyje, pirmoje eilėje Lietuvos dipl. postu Berlyne.

— W. Hedler, 51 metų, buvo teisiamas Schleswig Holstein teisme už koliojimą politikų. Jis taip pat yra politikierius ir vakarų Vokietijos parlamento narys. Kadangi pagal vakarų Vokietijos įstatymą parlamento nario, parlamento rūmuose areštuoti negalima, tai jis neišėina iš parlamento.

— Švedijoje, Stokholme, įvyko estų suvažiavimas, atstovavęs 15.000 estų. Estų tarybos pirm. A. Rei, buv. prezidentas, socialistas, pareiškė, kad Estijoje liko tik 700.000 estų. JAV atstovas sveikino su važiavimą ir žadėjo paramą.

— Brazilijoje miršta kasmet 36.400 žmonių nuo vėžio ligos.

— Nuo 1898 m., kai Paryžiuje buvo pastatytas Eifelio bokštas, jau 33 žmonės šokdami iš to bokšto užbiagė gyvenimą. Paskutinis — 61 m. pensininkas Eduard Lamaitre.

— Dr. W. H. Sebrell pareiškė, jog neužilgo bus atsiektai, jog pagalba hormonų senesnio amžiaus vyrai galės jaustis, kaip jauni.

— Nematytos per 50 metų sniego audros siautė vidurinėje ir pietų Australijoje.

— Pietų Afrikoje nuskuręs ūkininkas J. Venter, neitkėtai rado savo laukuose 511 karatų deimantą. Geltonos spalvos brangus akmuo turi aštuoniakampę formą ir yra truputį iškiles, bet ekspertai teigia, kad po nušlifavimo jo kaina bus ne mažesnė kaip 112.000 dol., nes tiek savo spalva, tiek kitomis savybėmis tai yra rečiausias žinomų deimantų.

— 50 metų gyvenimo nematęs Italijoje iš kalėjimo buvo paleistas Sicilijos gyventojas. Dabar jam 77 metai amžiaus. Italijos prezidento dekretu iš klėjimo paleistas 50 metų nematęs gyvenimo, pradėjo nepaprastai stebėtis autobusais, tramvajais ir ypač lėktuvais. Pirmomis deimomis sicilietis susilaukė grįžęs namo, kol išbandys šio meto susisiekimo priemones, aplankys kinus ir tt.

— Seniausias JAV gyventojas J. Hard'as, minėdamas 110 gimtadienį, pareiškė, kaip reikia pasiekti mazelio amžiaus. Jis patarė: sunkiai dirbti, nesijaudinti ir daug cigarų rūkyti.

— Nuo liepos 29 d. D. Britanijoje sumažinta savaitinė lašinių norma iš 5 unc. iki 4 unc.

— Filipinuose žvejai sugavo labai didelį vėžlį. Jis svėrė 220 svarų ir turėjo apie 500 metų amžiaus.

Suminėtais tikslais LAF Vadovybė paruošė ir paskleidė Lietuvoje rašinį, užvardytą „Iš bolševistinės vergijos į naują Lietuvą“. Jame buvo įvertinta bendra ano meto politinė padėtis, paskelbti Lietuvos Pasivertimo protestų tekstai prieš sovietų agresiją, paduota žinių apie tai, kas daroma užsienyje Lietuvai gelbėti, o svarbiausia — patiekti nurodymai, kokios laikytis politinės linijos, kaip organizuotis ir ko siekti. Šis rašinys buvo pirmą kartą pasijustas Lietuva gruodžio 5 d. dar nedideliame skaičiuje nuorašų, vos apie 30, ir tik svarbesniems pagrindžio veikėjams. Netrukus tačiau buvo multiplikuotas rotatorium ir persiųstas į Lietuvą apie 1000 egzempliorių, o dar vėliau buvo atspausdintas labai smulkiu šriftu ir mažos brošiūrėlės forma. Ji buvo atspausdinta Šveicarijoje, viso 5000 egzempliorių, kurių tik dalis (apie 2000) tesuspėta paskleisti Lietuvoje. Bet tai reikalui nepakankė, nes jau pirmasias siunttas pagrindžio organizacijos buvo pasidauginusios savo priemonėmis ir plačiau paskleidusios iš rankų ir rankas per visą kraštą. Tuo būdu buvo duotas efektingas impulsas pagrindžio veikėjams sistemingai ruošti prieš lemiamą žygį, po tautinės vienybės ir LAF vėliava.

Bus daugiau.

ANTANAS RUKAS

II.

Ir štai viena A. Rūko nuopelnų mūsų kultūriniam gyvenimui ir bus tai, jog jis savo darbe, drausmingumu studijos kolektyve ir bus bene daugiau siai prisidėjęs prie A. Teatro idėjos įpilletinimo, teatrologijos katedros pravedimo pro visus „pasų skyrius“. Nesykį Studijos laivelis subraškėdavo visais šonais, kai pavasario giedros pavilioti kursantai išlakstydamo iš repeticijų ir netekę noro dirbti A. Jakševičius nebežinodavo surūkomų „Regatų“ skaičiaus. Tada Antanas sugėdindavo kolegas ir vėl valtelė nuslysdavo nuo sekumos.

Gal tada (Krėvės „Silkių“ in scenizavimas), o gal anksčiau, įvyko A. R. posūkis į dramaturgiją. Prasidėjo jis, kaip daugeliui mūsų pradedančiųjų dramaturgų scenos vaizdeliais, radijo montažais, pagaliau mūsų klasikų *prozos veikalų* (V. Kudirkos „Viršininkai“, Žemaitės „Petrus Kurmelis“) inscenizavimais. Vienas kitas tu „plunksnos smailinimų“ susilaukdavo net „konkursinės“ premijos („Tėvų žemė“).

Bet susirišęs su teatro seminariu ir Studija, A. Rūkas vis dažniau ir dažniau ima mėginti rašyti scenai. Nes man rodos jokie teoretiniai traktatai bei literatūriniai manifestai neįsamonina taip būsimam dramaturgui dramos ir scenos reikalavimų, kaip betarpis santykiavimas su teatru, kurį pergyvena ir patiria aktorius. Kurdamas vaidmenį, nesykį režisieriaus vėrciamas prisiimti jam svetimą interpretaciją, jis vis ryškyn ima pasigėsti tos mišražinės atmosferos, kurioj skendi jo svajonių teatras. Drauge jis vis aiškiau pramato statomų veikalų schematiškumą, jų personažų trafaretingumą bei jų svetimumą savo krašto dvasiai. Aktorius, o per jį ir teatras, auga, kada jo kuriami vaidmenys atskleidžia visą per sonažo psichinių ypatybių gamą, perprastą iki slėpiningiausių detalių. Ir savasis repertuaras, savo krašto žmonių (ne būtinai sodiečių) psichikos interpretacija ypatingai padeda aktoriui įgusti personažų dvasios anatomijos analizavime, padeda jam įsigyti aklumą, sugėbėjimą pagauti esminius, bendrus visiems žmonėms dvasios bruožus. O šita patirtis būtina norint atkurti sudėtin-

Antano Rūko „Bubulis ir Dundulis“ Vokietijoje „Aivaras“ scenoje, kuriai sceno vaizdį davė dailininkas Viktoras Andriūšis, o pastatymą Jurgis Blekaitis. Rugsėjo 8 d. šis įdomus veiklas bus parodytas Montreale visuomenei Gesu Hall, 1200 Bleury. Scenos viduryje matome autorių — A. Rūką — su akt. H. Kačinsku.

W. SOMERSET MOUGHAM.

Prie progos durų

Vertė V. MACKEVIČIOTĖ.

III.

Bet ji pasakė tai nevisai nuoširdžiai. Ji apgalvotai vaidino paprastą moterį, ir tas teikė jai malonumą. Jie nemėgo Albano, todėl kad jis turėjo tokią kilnią išvaizdą ir kad dantė josi menu ir literatūra; jie nesuprato tų dalykų ir laikė juos nevyžiškais; be to, jie nemėgo jo, kad jis buvo geriau išauklėtas, negu jie. Jie laikė jį pranašesniu; tikrai, jis buvo daug kuo pranašesnis, bet ne ta prasme, kurią jie galvojo. Jie atleido jai, todėl kad ji buvo bjaurus menkas daiktas. Taip ji save vadino, bet ji tokia nebuvo, arba jei ji tokia buvo savo negražumu, tai tas labiausiai patraukė. Ji buvo panaši į mažą beždžionę, bet ji labai maža, meilią beždžionėlę, ir buvo labai humaniška. Ji turėjo didelę figūrą. Tai buvo jos geriausia ypatybė. Paskui jos akys. Jos buvo labai didelės, tamsiai rudos, drėgnos ir blizgančios. Jos buvo pilnos juoko, bet prie progos galėjo būti švelnios, su žavinčia simpatija. Ji buvo tamsi, jos garbanuoti plaukai buvo beveik juodi ir oda saulės įdeginta; ji turėjo mažą mėsingą nosį su didelėmis šnervėmis ir didoką burną. Bet ji buvo judri ir linksma. Ji mokėjo su dirbtinių idomumu kalbėtis su kolonijos poniomis apie jų vyrus, tarnus ir vaikus Anglijoje ir ji galėjo atidžiai klausytis vyrų, kurie jai pasakojo jau anksčiau girdėtas istorijas. Jie laikė ją linksmaus būdo. Jie nežinojo, kiek gardaus juoko ji turėjo iš jų privačiai. Jiems niekad neateidavo į galvą, kad ji laikė juos siaurapročiais, grubiais ir pretenzinguais. Jie nerado rytuose nieko žavinčio, nes jie į viską žiūrėjo vulgariai, materialyzo akimis. Jei romantika pasibeldavo į duris, jie pravartydavo ją, kaip įkury elgetą. Ji laikėsi nuošaliai. Ji kartojė sau London'o eiles:

„Aš mėgstu gamtą ir gamtai artimą meną“. Ji atgaivino mintyje pasikalbėjimą su ponija Hannay, bet jis, bendrai paėmus, paliko ją abejingą. Ji nežinojo, ar ji privalo pasakyti apie tai Albanui. Jai visada atrodė truputį keista, jog jis taip mažai žinojo apie savo nepopuliarumą; bet ji bijojo, kad jai prastarus, jis tuoj viską pats suvoks. Jis niekad klube nepaštedėdavo vyrų šaltumo. Jo draugystėje jie jautėsi nedrąsiai ir nepatogiai. Jo pasirodymas iššaukdavo tam tikrą neįtikėtinumą, bet jis, laimei, nieko nenujausdamas, būdavo su visais kartu ar paskirai linksmas ir nuoširdus. Buvo faktas, kad jis keistu būdu nesuprato kitų žmonių. Ji ir maža grupė

gesnius veikalus, o ypatingai didžiųjų dramos klasikų kūrinius.

Joks teatras negali išaugti staiga, pernakt pražysti paprasto žiedu. Jam reikia aktorių, režisierių ir, svarbiausia, repertuaro. Ir, rasit, šis elementarus konstatavimas ir bus viena priežastis, kodėl pastaruoju metu mūsų jaunieji dramaturgai (Adomėnas, A. Rūkas, A. Skėma) beveik išimtinai scenos žmonės — aktoriai.

Kiekvienas jų savaip, savo kalba, savo poetinėm priemonėm stengiasi duoti pagrindus tam tautiniam lietuviškam teatrui, apie kurį yra tiek daug rašyta ir dar daug bus rašoma pralėta. Bet jiems visiems yra būdingas vienas bruožas. Būtent nuoširdūs įsikišimai naujų teatrinių kelių, impulsyvumas pasireiškias kompozicinėm naujienom ir naujų aspektų lietuvių psichologijoj užfiksimu.

„Bubulis ir Dundulis“, kurį autorius pakrikštijo neužganduojančiu pavadinimu „nutikimu“ irgi yra kilęs iš ilgesio paleisti į apnykusį, padūmavusį mūsų teatro skliautų žaismingą, lakų, tegu ir trapų, vėjo aitvarėlį. Fabula jo nesudėtinga. Ji būtų netgi neįdomi, jei Rūkas būtų klampojęs naturalistinio teatro provažom. Būtu dar vienas „vaizdelis“, primenąs Žemaitės bandymus.

Lyrinę, panteistinę lietuvių sielą sugėbėjo atskleisti mūsų prozos kūrėjai (Vaižgantas, Krėvė, P. Andriūšis, L. Dovydėnas ir kiti). Bet dramos kūrėjai, (išskyrus B. Sruogą), tas mūsų žmoguje, ypatingai kaimiečio sieloj giliai įsišaknijęs lyrinis pradus buvo kažkodel užmirštas. Ir dar labiau jis būdavo paneigiamas scenoj, kur mūsų butis buvo vaizduojama arba peršaržuotai (miesto butis) arba paviršutiniškai pagal kažkokį nuvalkiotą šabloną. A. Rūko gyvenimo patirtis ir poetinė intucija negalėjo sutikti su šitokia kaimo gyvenimo interpretacija. Užuo regėjęs ūkininkus stambius siaurakakčius, o moteris davalėles bei paskalų maišus, jis norėjo išvėgti jų sieluose tuos „homines humanissimi“, kuriais pavadino mūsų protėvius senukas Tacitas. Juo labiau, kad tas tėvynės „regėjimas“ buvo iššauktas nostalgijos savai žemei, tremtyje.

Nors šis džiugus, šventadieniškas „vizijos“ pobūdis jaučiamas nuo pat pirmų scenų, autorius tarsi baimindamasis kad jo veiklo nesumaitotų naturalizman linkę režisieriai,

draugų, kuriuos jie turėjo Londone, buvo jo luomo žmonės, jie negalėjo suprasti, kad kolonijos žmonės, Gubernatūros tarnautojai, plantatoriai ir jų žmonos buvo žmogiški sutvėrimai. Jie buvo jam tarytum šachmatų pėstininkai. Jis juokdavosi su jais, truputį pašėdavo ir būdavo jų atžvilgiu tolerantus. Juokdamasi Annė sakydavo pati sau, kad jis panašus į parengiamosios mokyklos mokytoją, kuris pasiėmęs mažus berniukus iškylon, stengiasi sudaryti jiems gerą pramogą.

Ji bijojo, kad papasakojimas Albanui neišeis į gerą. Jis nesugebėjo veidmainiauti, kas jai, kaip ji pati patenkinta prisipažino, taip lengvai sekėsi. Kas buvo daryti su tais žmonėmis? Jie atvyko į koloniją, kaip antros rūšies mokyklos vaikėzai, ir gyvenimas juos nieko neišmokinęs. Būdami penkiadešimt metų, jie atrodė, kaip paaugliai. Daugelis jų per daug gėrė. Jie neskaitė ką nors vertingo. Jų savivarbos jau mas niekuo neišsiskyrė. Norėdami ką nors labai pagirti sakydavo, kad vyras vėlniškaai geras. Jeigu kas nors domėjosi dvasiniais dalykais, tas buvo pagyrūnas. Jie buvo gražiai vienas kitam pavydo ir menko pavyduiavimo. Ir vargšės moterys buvo kamuojamoms mažavertės konkurencijos. Jie sudarė ratelį, kuris buvo labiau provinciškas, negu bet kuriame mažiausiame Anglijos miestelyje. Jie buvo neprieinami ir kerštingi. Kokia gi buvo priežastis, kad jie nemėgo Albano? Jie turėjo jį pakęsti, nes jo gabumai buvo labai dideli. Jis buvo protingas ir energingas. Jie negalėjo pasakyti, kad jis atlikdavo savo darbą blogai. Kokią vieną jis beužimtų, jam visur sekėsi. Savo jautrumu ir vaizduote jis suprato čiabuvių mintį ir sugėbėjo priversti vietinius žmones daryti tai, ko kitas jo vietoje nepadarė. Jis turėjo kalboms gabumų, ir jis kalbėjo visais vietiniais dialektais. Jis mokėjo ne tik liaudies kalbą, kuria daugumas Gubernatūros tarnautojų kalbėjo, bet jis buvo susipažinęs su grožine kalba ir prie progos galėjo ją panaudoti, sakydamas iškilmingas prakalbas, kurios pataikavo ir darė įspūdžio viršininkams. Jis turėjo organizacijai gabumų. Jis nebijojo atsakomybės. Tuo laiku jis ruošėsi ir rezidentus. Albanas turėjo kai kurių interesų Anglijoje; jo tėvas, brigados generolas, buvo užmuštas kare, ir nors jie neturėjo privataus turto, užtat turėjo įtakingų draugų.

Jis kalbėjo apie juos su linksma ironija:

„Demokratinio valdymo didelė nauda yra ta, kad už nuopelnus, įtakingesniems palaikant, yra užtikrintas pelnytasis atlyginimas“.

Albanas buvo neabejotinai gambiausias vyras tarnyboje, kad rodės nebūtų jokių kliūčių ji eventualiai paskyrus guber-

Praktiškas dailininkas

Apie menininkus Europoje anksčiau buvo kalbama, kad jie esą nepraktiški žmonės. Daugeliu atvejų šis teigimas ir turi pagrindo. Bet ne visuomet ir ne visais laikais. Mūsų laikais menininkai, ypač šiame kontinente, yra net labai praktiški. Vėlgi, žinoma, ne visi.

Bet montrealietis Juozas Ladyga tikrai yra labai praktiškas asmuo, sugėbas ne tik dirbti menininko, bet ir verslininko darbą, nes jis, vos persikeleš per Atlantą, jau greit įleidžia šaknis į šio žemyno dirvą ir greit joje įsitvirtina. Labai teigiamas reiškinys, kad jis optimistas ir pasitiki ateitimi. Todėl verta bent trumpai su juo, jo darbais ir sumanymais susipažinti.

Prieš karą J. Ladyga studijavo Prahoje, kur pabaigė baldų konstrukcijos ir dekoravimo mokyklą. Grįžęs Lietuvon dirbą Kaune baldų studijoje, kurią vedė dail. Prapuolenis, kuris tuo metu su dail. Tamošaičiu ir kitais atstovavo Liet-

tyvų tarptautinėje Paryžiaus parodoje.

Nuo 1939 metų iki tremties mokytojavo I Šiaulių Amatų mokykloje.

Yra dalyvavęs Šiaulių meno parodoj su lietuviško stiliaus baldų projektais. Jo dekoruota ir jo projektais Šiaulių jėzuitų bažnyčios altoriai. Vokiečių okupacijos metais padarytas konkursinis projektas Šiaulių, Gubernijos priemiesčio bažnyčiai.

Tremtyje būdamas studijavo Šveicarijoje, Lausaneje, meno mokykloje. Už architektūros ir dekoravimo projektą „Pavilions tarptautinėje parodoje“ jam buvo duotas diplomats. 1947 metais laimėjo pirmąją premiją šveicarų Švietimo departamenti skelbto konkurso „Diplomas mokytojų seminarijoms“. Darbas buvo išstatytas Lozanos universiteto oficialiųjų dokumentų parodoje.

Kanadoje, Montrealy, padarytas Aušros Vartų bažnyčiai altoriaus projektas (dar nepilnai įvykdytas) ir nupieštas paveikslas Aušros Vartų bažnyčios altoriui.

(Nukelta į 6 psl.)

BALYS RUKŠA

NETIKRA MİSLĖ

GAL ten koks senas, girtas draugas Barbena pirštais į langus, Ar, šunimi dienas prastaugės, Koks nors pakvaišėlis žmogus? —

Gai kas svarbaus? — o kas gi žino. Gai dega kas, o gal žmona Tai vakar mirusio kaimyno, Šiakt ateina pas mane? —

Ir nežinau, ir vis taip sukas, Ant sienos laikrodžio rate, Tais neišklausiamas klausukas, Tokia užuomina keista:

Būk atsargus. Tenai ne vėjas. Ne draugas ten, ne moteris. Senos skolos primint atėjus Vientvė beidžias į duris. . .

* * *

AR aš žinau kas pakabino Man virš langų žibintus du. O suprant, brangi kamynė, Aš nukabinoti juos žadu.

Ar aš mačiau, kada išaugo Šakotas medis po langais. O suprant, mieloji drauge, Ir medis džiaugsmo nesuteiks:

Naktim žibintą judins vėjas Ir medis sniokš be palovos. Seselis medžio sūžveręs, Užlips man stačiai ant galvos.

Ir nešvariais, gyslotais pirštais Praplės akis, pilnas sapnų.

.....

Reiks nežinoti ir pamiršti Ar miręs aš, ar gyvenu — —

natorium. Tada, galvojo Annė, jo pranašumas, dėl kurio jie skundėsi, būtų vietoje. Jie būtų pripažinę jį savo viršininku, o jis žinotų, ką padaryti, kad jie jį respektuotų ir klausytų. Būsima padėtis, kurią ji vaizdavosi, jos neperbloškė. Ji laikė tai, kaip savo teisę. Tai būtų juoko Albanui tapus gubernatorium, o jai gubernatoriaus žmona. Ir kokia proga! Tie Gubernatūros tarnai ir plantatoriai tikri avigalviai. Jei Gubernatūros įstaiga būtų kultūros vieta, tai jie greitai pasistengtų prisitaikyti. Jei kelias į gubernatūros numylėtinius būtų prieinamas tik inteligentams, tai inteligencija virstų ma da. Ji ir Albanas puoselėtų vietinį meną ir rūpestingai rinktų dingusios praeities paminklus. Kraštas būtų padaręs tokią pažangą, kokios jie nesapnavo. Jie viską darytų pagal tvarką ir grožį. Jiedu įkvėptų savo pavaldiniams meilę šiam puikiam kraštui ir karštą dalyvavimą tose romantiškose lenktynėse. Jiedu išaiškintų jiems, ką reiškia muzika. Jie kultivuotų literatūrą. Jie kurtų grožį. Tai būtų auksinis amžius.

Staiga ji išgirdo Albano žingsnius. Annė pabudo iš savo dienos sapno. Viskas pasiliko toli ateityje. Albanas buvo tikrai apskrities valdininkas ir visa, kuo jie dabar gyveno, vėl pasidarė svarbu. Ji girdėjo Albaną einant į vonios kambarį ir teškant vandenį virš savęs. Po valandėlės jis įėjo. Jis buvo apsivilkęs marškiniais ir trumpom kelnėm. Jo plaukai vis dar buvo šlapi.

„Priešpiečiai paruošti?“

„Taip.“

Jis atsistojo prie pianino ir pradėjo skambinti tą dalyką, kurį buvo skambinęs rytą. Sidabrinės gaidos vėšiai krito į įkaitintą orą. Jūsų vaizduotėje kilo vaizdas formalaus sodo, su didžiuliais medžiais ir elegantiškai įrengtais dirbtiniais vandenimis ir poilsio takais, apstatytais psiaudoklasiškais stulomais. Albanas skambino su pasižymintiu švelnumu. Vyriausias tarnas pranešė apie priešpiečius. Jis pakilo nuo pianino ir padavė jai ranką. Jiedu įėjo, valgomąjį ranka rankon. Tarnas — punkah tingiai vėsinio orą. Annė žvilgtėrėjo į stalą. Jis atrodė labai gyvai su ryškiai spalvota staltiese ir linksmom lėkštem.

„Ar šįryt įvyko kas nors įdomaus įstaigoje?“

„Ne, nedaug. Nuotykis su buivolais. Tiesa, Prynna atsiuntė mane paprašyti, kad atvykčiau į jo įmonę. Keli kuli apgadinę medžius ir jis nori, kad aš pasižiūrėčiau.“

Prynna buvo gumos imonės užvaizda. Kartkartėmis jie pernakvodavo pas jį. Kartais jis atvykdavo pietų ir pernakvodavo Apskrities valdininko bungalove. Jiedu abu mėgdavo jį. Jis buvo trisdešimt penkių metų amžiaus, raudonu veidu su giliom raukšlėm ir labai juodais klaukais. Jis buvo

KULTŪRINĖ KRONIKA

VASARINIAI TEATRAI KANADOJE

Vasarinis teatras, tai yra draugos ir lengvesnio turinio sceninių veiklų pastatymas papilinėse, daržinėse, sporto aikštėse ir viešbučių baldų salėse, kuriose Vasarioje pasidaro vis labiau reikšmingesnis.

Jis veikia atostogų metu ir priima gana daug Kanados pirmosios rūsies artistų tarpsezoniniam laikui. Jis taipogi tarnauja teatro naujokams kaip treniravimo priemonė.

Kartais Hollywood'o arba Broadway'aus žvaigždė paromia kanadišką talentą ir atrod, kad tos žvaigždės mėgsta dirbti prie tokių neformalių sąlygų.

Ontario turi daugiausia tokių vasarinių teatrų. Iš jų būtu „The Red Barn Theatre“, Jackson Point, tai didelė vasarvietė prie Lake Simcoe; „The Niagara Barn Theatre“ Allanburge; Gravenhorst ir Port Carling Muskoka apskrityje; „LaSalle Hotel“ Kingston'e; „Queen Mary School“ auditoriumas Peterborough'e ir du teatrai Londone. Ottawa turi vasarinį teatrą ir Toronto turi muzikinę seriją, vadinama „Melody Fair“, kuri veikia papilinėje Dufferin'o lenktynių lauke. Bendrai, Ontario turi dešimt viešųjų vasaros teatrų.

Quebec'o provincija turi du teatrus, tai „The Brae Manor Theatre“ Knowlton'e ir „The Canadian Art Theatre“ — the „Mountain Playhouse“ — Mount Royal viršūnėje, Mont realio centre.

Žmonės, kurie gyvena Kanados vakaruose, labai remia vasarinį teatrą ir vasarinius

(Atkelta iš 5 pusl.)

Savo naujai įkurtoje baldų studijoje Montrealyje be eilinių baldų gamybos, ateityje numato projektuoti ir kurti naujų baldų tipus. Dar ši rudenį bus bandoma paleisti ir rinkti naujas fotelis su patobulinimais.

Kaip matome, jo daug studijuot, dirbti ir dabar dirbama.

Nuo rugpjūčio 1 d. jo studija „Artis“ persikėlė į naujas patalpas į 3 East Notre Dame, (minutė nuo Place d'Armes).

Nuoširdžiai reikia pasveikinti mūsų sumanų ir darbštų tautiečių pastangas, palinkėti sėkmės, o tautiečiams priminti, kad geriausia yra sekti šiuo: savi pas savus. J. K.

beveik nemokytas, bet linksmas ir laikėsi laisvai, be to, bėgyje dviejų dienų kelionės, kadangi jis buvo vienintelis anglas, įjėdu su juo susidraugavo. Pradžioje jis buvo šiek tiek nedrąsus su jais. Dar seniai prieš jų atvykimą į apskritį, žinios buvo pasklidusios rytuose ir jis buvo girdėjęs, kad jie priklausė kilmingųjų luomui. Jis nežinojo, kaip jis turėjo laikytis su jais. Jis galbūt nežinojo, kad jis turėjo savyje kažkokius burtus, kurie padaro daugiau, negu kitos vertingos savybės, ir Albanas savo beveik moterišku jautrumu ypač tingai tai nujautė. Jis rado Albaną labiau žmonišką, negu jis laukė, ir Annė, žinoma, buvo nepalyginama. Albanas grojo jam džazą, ko jis niekad nedarydavo gubernatoriui, ir jis lošė su juo domino. Kada Albanas su Anne pirmą kartą keliavo po apskritį ir pasisūlė porą nakčių pernaktoti įmonėje, jis perspėjo Albaną, kad gyvena su čia buvę moterim ir turi nuo jos du vaikus. Būtų geriausia juos pašalinus iš Annės akių, bet išsiųsti juos jis negalėtų, nes nėra kur siųsti. Albanas nusijuokė.

„Annė visai ne iš tų moterų. Negalvok apie jų paslėpimą. Ji myli vaikus“.

Annė greit susidraugavo su nedrasia, mažute vietine moterim ir neužilgo žaidė su vaikais. Su mergina ji turėjo ilgą ir atvirą pasikalbėjimą. Vaikai turėjo prie jos palinkimą. Ji atnešė jiems iš Port Wallace puikių žaislų. Prynna, palygindamas jos šypsantį toleranciją su smerkiančiu aštrumu kitų baltų moterų kolonijoje, stebėjosi. Jis nerado, kaip geriau išreikšti savo pasitenkinimą ir dėkingumą.

„Jei visi kilmingieji panašūs į jus, tai duokit man visuomet tik kilminguosius“.

Jis nenorėjo nė pagalvoti, kad kitais metais jie išvažiuos iš apskrities ir jam grėsė pavojus, nes jei sekantis Apskrities valdininkas būtų vedęs, jo žmonai atrodytų baisu, kad jis užuot vienas gyvenęs, turi prisimėmęs kartu gyventi vietinę moterį, ir dar kas labiau piktingu, jog jis buvo prie jos labai prisirišęs.

Paskutiniui laikui įmonėje buvo labai daug nepasitenkinimo. Kulį buvo kiniečiai ir užkrėsti komunizmo idėjomis. Jie buvo netvarkingi. Albanas ketino keletą jų nubausti už įvairius kriminalinius nusikaltimus, nutiesiant kalėjimu.

„Prynna pasakė man, kad tik jie atsidės, jis pasiųs juos atgal į Kiniją, o vietoj jų gaus javiečių“, sakė Albanas. „Aš esu tikras, kad jis teisus. Jie labiau prieinami“.

„Ar tu manai, kad gali prasidėti rimti dalykai?“

„O, ne. Prynna žino savo darbą ir jis yra gana ryžtingas vyrukas. Jis nepakęstų kokių nors nesąmonių, ir jam tu

AUSROS VARTŲ MADO-NOS PAVEIKSLAS.

Šiuo metu Romoje spausdina mas Ausros Vartų M. Marijos paveikslas. Paveikslą pagal originalią fotografiją nupiešė žymus italų dailininkas, o spaudos darbą atlieka geriausia spalvotoms reprodukcijoms spaustuvi. Paveikslas bus dvejo dydžio.

NAUJI RAŠTAI

Lietuvių evangelikų liaudies GIESMĖS. Parinko ir harmonizavo Valteris Banaitis, išleido jaunimo ratelis, įžangos žodį parašė kun. A. Trakis. Išleista Ludwigsburge, Vokietijoje. Kaina 1 dol.

Sakytos Anusis Pėteraitis. SURINKIMAI PRŪSŲ LIETUVOJE. Iliustruotas leidinys su dr. jur. M. Kavoliū žan ga.

KARYS 9 nr. Šis numeris yra žurnalinio formato ir tas daug geriau jam tinka. Dabar „Karys“ atrodo daug estetiškiau, parankiau. Turinys labai įvairus. Iliustracijos, kurių gausu, įneša gyvumo ir vaizdin gumo. Žodžiu, „Karys“ tobulėja. Adresas: Karys, 680 Bushwick Ave, Brooklyn 21, N. Y., USA.

SKAUTŲ AIDAS 7—8 nr., liepos — rugpjūčio mėnesių. Numeris impozantiškas. Skautams daug vertingos medžiagos, žinių. Adresas: Mr. Stp. Kairys, 716 Landsdowne Ave, Toronto, Ont.

Jurgis Savickis „RAUDONI BATUKAI“, novelės. Išleido Gabija 1951 m. 134 psl., kaina 1,50 dol. Dail. V. Adamkevičius. Knyga gaunama šiuo adresu: Gabija, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. ir pas platintojus.

ŽIEŽIRBOS

Apie beždžionių galvas...

„Tik beždžionių galvos, iš kurių kai kas nori ir save kilinti, nesiskula dėl pasaulėžiūrinio apsisprendimo ir Dievo, — pabrėžė paskaitininkas, — todėl tų žmonių tvirtinimas, kurie sakosi nepriklausą jokiai pasaulėžiūrai, yra be jokio tvirtesnio pagrindo. Kiekvienas žmogus savąją pasaulėžiūrą turi“.

Prof. Sužiedėlis.

„Draugas“ 182 nr.

Kaip „Lietuvių Kalbos Vado vas“ veikia tūlus protus.

„Pagaliau man protas su razumu ėmė maišytis ir nebesu-

prantu, kodėl tiek metų mokykloje man kalė galvon, kad neparašyčiau „jiena, įjiesmas“ ir t. t.“

P. Kerpė.

„Naujienos“, 190 nr.

Neprarandamoji laimė.

„Taigi, laimės dalykas, kaip sakoma, yra nepastovus ir kartais net per nakį iš nieko padaro viską.“

Vis dėlto, vienos vertybės mes negalime nei pamesti, nei prarasti, tai būtent, savo kilmes, savo tautiškumą, neatsivėlgiant į tai, kaip jis pas vieną ar kitą reiškiasi“.

L. Stasiukas.

„Britanijos Lietuvis“ 31 (208) nr.

rint mano ir mūsų policininkų paramą, aš neįsivaizduoju, kad jie mėgintų kokių išdaigų daryti“. Jis nusišypsojo. „Geležinė ranka aksominė pirštine“.

Žodžiai vos-vos išrūko jam iš burnos, kai pasigirdo staigus riksmas. Girdėjosi triukšmas ir žingsnių trypsėjimas. Garsūs balsai ir riksmas.

*

*

Gubernatorius barškino piršais į stalą. Jis pasižiūrėjo pro langą ir po to vėl pasižiūrėjo į Albaną. Kai jis kalbėjo, buvo nemalonus.

„Aš manau, kad savo būdu tamsta netinki šiam šiuurkščiam ir sujauktam gyvenimui, Torel. Jei tamsta paklausysi mano patarimo, važiuok tamsta namo. Su tamstos gabumais, aš esu užtikrintas, tamsta greit susiras užsiėmimą, labiau tamstai tinkantį“.

„Aš bijau, kad aš nesuprantu, ką jūs turite galvoje, pone“.

„O, Torel, Tamsta nesi kvailas. Aš noriu tamstai kairiuosius dalykus palengvinti. Dėliai Tamstos žmonos ir Tamstos paties aš nenoriu, jog tamsta paliktumei koloniją su dėme, kad buvą atleistais iš tarnybos už bailumą. Aš duodu Tamstai progą atsistatydinti“.

„Labai ačiū jums, pone“. Aš nesu pasiruošęs pasinaudoti proga. Jei aš atsistatydinu, aš prisipažįstu, kad padariau klaidą ir jūsų kaltinimas yra teisėtas. Aš to nepripažįstu“.

„Kaip tamsta nori. Aš esu apgalvojęs dalyką labai rūpestingai ir neturiu dėl jo kokių abejonių. Aš esu priverstas atleisti tamstą iš tarnybos. Reikalingi popieriai pasieks tamstą atitinkamu laiku. Tuo tarpu Tamsta sugrįši į savo tarnybos vietą ir perduosi ją valdininkui, paskirtam pakeisti tamstą“.

„Labai gerai, pone“, atsakė Albanas, linksmam akims žibant. „Kada jūs pageidaujat, kad aš sugrįžčiau į savo tarnybos vietą?“

„Tuojau“.

„Ar jūs nieko neturėtumėt prieš, jei aš nueičiau į klubą priešpiečių, pirma negu išvykčiau?“

Gubernatorius pasižiūrėjo į jį nustebęs. Jo susierzinimas netyčiomis susimaišė su pasigėrėjimu.

„Visai nieko. Aš gailiuosi, Torel, kad dėl to nelaimingo įvykio Gubernatūra nustos tarnautojo, kurio stropumas buvęs visada toks aiškiai matomas ir kurio taktas, inteligencija ir darbštumas atrodė išsklaidę jį ateityje ir labai aukštą tarnybą“.

VEDA SKTN. J. BULOTA.

LIETUVOS VARDAS NUSKAMBĖJO ALPESE!

Gautos pirmosios žinios iš Lietuvos skautų, dalyvavusių 7-je Pasaulinėje Jamboreeje — Bad Ischl, Austrijoje. Jomis ir skubama pasidalinti su mialaisiais skaitytojais.

Dar paruošiamoje stovykloje Vokietijos - Austrijos, pasieny, bendro likimo broliai — lietuviai, latviai, rusai skautai sudarė vieną bendrą vienetą — draugovę. Ypač susibūliavę su latviais. Su jais mūsiškiai bendrai mokėsi dainuoti lietuviškas ir latviškas dainas, kurios paskui puikiai sutartinai skambėjo kelionėje ir Jamboree eje.

Vykstant Austrijon, vokiečių skautų vadovybės pastangomis iš centrinės Vokietijos vyriausybės Bonnoje visiems buvo gautos reikiamos vizos.

Rugpjūčio 2 d. didžiulė įvairiatautė skautų kolona peržygiavo Austrijos sieną ir toliau autobusais buvo nuvežta į Bad Ischel.

Pasienny susitiktą su suomiais skautais — tolaimais kaimynais nuo Baltijos krantų.

Geležinė grandinė.

Mūsų skautai, atvykę Jamboreen, turėjo daug darbo. Kartu su latviais, rusais ir vengrais skautais jie gavo nedidelę plotą stovyklai. Tačiau ir čia mokėta nagingai pasireikšti.

Vėliavos iškeltos...

Rugpjūčio 4 d. septintoji tremtinių skautų draugovė galutinai baigė visus savo stovyklos įrengimus. Kitą rytą prie vartų, abipus tako, skambant himnams, iškeltos lietuvių, latvių, rusų ir vengrų tautinės vėliavos. Vėliavų alėja papildė dar ir vokiečių (BDP) skautų bei vokiečių valstybinė (Bund) vėliavos. Lietuvių kertėje šalia kryžiaus iš tempiama oda su Lietuvos žemėlapiu ir atitinkamu užrašu.

Minių minios svečių.

Ir štai prasidėjo didysis svečių antplūdis. Visus patraukia septintosios draugovės stovyklavietė. Kiekvienas domisi lietuvių parodėle, vartais, kryžium; kiekvienas svečias gauna reikiamą paaiškinimą, prisiminimui atviruką ir informacinę literatūrą. Rugpjūčio 6 d. lietuvių aplankė aukštasis JAV komisaras Austrijai, pasirašė svečių knygoje gavo stovyklinės maldos vertimą, o atsisveikindamas palinkėjo, visiems greit grįžti laisvon Lietuvon. Po jo apsilankymo lietuvių stovyklą apipulė kino bei televizijos filmuotojai ir žurnalistai. Pasirodo, jog aukštasis JAV komisaras jiems pasakęs, kad lietuvių stovykla esanti įdomiausia.

Ei, pasauli, ar žinai — žengia Lietuvos vaikai!

Rugpjūčio 3 d. vakarop buvo Jamborees atidarymas. Septintoji tremtinių skautų draugovė žygiavo atskira grupe pas kviokčius. Jos priekyje plevesavo tautinės ir skautiškosios jų vėliavos. Žvalius lietuviai skautai buvo visų pastebėti. Juos lydėjo paskatiną šūksniai — Lithuanians, Litauers! Jaunos širdys sparčiau plakė pasaulis žino apie mus! Juk Jamboreen suskrydo per 14.000 skautų iš 55 tautų! Iš visų pusių foto reporteriai darė nuotraukas, filmavo.

Jamboree pradėta skautiškomis varžybomis, per kurias skautai pionieriai statė septynių bokštus. Tie bokštai simbolizavo Jamborees, kurių iki šiol jau buvo šešios ir šiemetinė — septintoji (pirmoji 1920 m. Londone). Bokštų statymo varžybose dalyvavo anglai, danai, škotai, vengrai, olandai, prancūzai ir austrai, kurių kraštuose pakaitomis buvo surengtos visos septynios Jamborees. Greičiausiai bokštą pastatė ir laimėjo varžybas šios Jamborees šeimininkai — Austrijos skautai. Iš jų bokšto Tarptautinio Skautų Biuro direktorius pulk. J. Wilsonas paskelbė šios Jamborees pradžią, iškeldamas Austrijos vėliavą. Atidarymo iškilmėse dalyvavo lady O. Baden - Powell — skaitybės įkūrėjo lordo R. Baden Powellio našlė ir pasaulio skautų šefė, Austrijos švietimo ministeris, kuris atstovavo Austrijos prezidentą ir daug žymių svečių įvairių tautų.

DAUGELIO BROLIŲ VADIJOS,

pasirodo, emigracijos pasėkoje yra atsidūrusios JAV-bosė. Š. m. gegužės 12—13 dd. New Yorke, ukrainiečių klubo patalpose, įvyko, estų, gudų, latvių, lietuvių, rusų, ukrainiečių ir vengrų skautų brolių atstovų suvažiavimas. Čekų atstovai pranešė raštu prisidėdą prie šio suvažiavimo. Lenkai pareiškė raštu kai kurių rezervų.

Nutarta nenutraukti Vokietijos DP statuse pradėto bendravimo ir įsteigti sąjungą, pavadinant: „Conference of the Boy - Scouts Movements from behind the Iron Curtain“. Šios sąjungos reikalus tarp suvažiavimų tvarkys 3 asmenų sekretoriatas.

J. B.

„Aš manau, Jūs Ekscelencija neskaito Schillerio. Jūs turbūt nesat susipažinę su jo garsiomis eilėmis: mit der Dummheit kaempfen die Goetter selbst vergebens“.

„Ką tai reiškia?“

„Maždaug tai: prieš kvailumą patys dievai veltui kovoją“.

„Sudiev“.

Su aukštai iškelta galva, šypsena lūpose, Albanas paliko gubernatoriaus įstaigą.

Gubernatorius turėjo žmogiškų ypatybių, nes kiek vėliau iš smalsumo paklausė savo sekretoriaus, ar Albanas Torelis tikrai nuėjęs į klubą.

„Taip, pone. Jis valgė ten priešpiečius“.

„Yra gi tokių stiprių charakterių“.

Albanas įėjo į klubą linksmam nusiteikęs ir prisijungė prie grupės vyrų, stovinčių prie baro. Jis kalbėjo su jais linksmu ir nuoširdžiu tonu, kaip kad visada yra kalbėjęs. Tai buvo daroma tuo tikslu, kad jie jaustųsi laisviai.

Nuo to laiko, kai Strattonas grįžo į Port Wallace su savo pasakojimais, visur tik ir buvo kalbama apie Albaną, juokiantis ir šaipantis iš jo, norint tuo pažeminti jo išdidumą, nors visi jie buvo suaugę, tačiau džiugavo, kad jo didybė buvo puolusi. Jie nustulbo išvydę jį dabar tokį pat pasitinkintį savimi, kaip visuomet, ir užuot jo jie buvo sumišę.

Vienas vyras, nors jis gerai žinojo, paklausė jo, ką jisai darė Port Wallace.

„Aš atvykau dėl įvykusio Aludo įmonėje sukilimo. Jo Ekscelencija norėjo mane matyti. Apie tą dalyką jis dar nebuvo su manim kalbėjęs. Tas kvailas, senas asilas atleido mane. Aš važiuoju namo, kai paskirs naują apskrities valdininką mano pareigoms perimti“.

Stojo neįtikėtinas momentas. Vienas, maloniau nusiteikęs, negu kiti, tarė:

„Aš baisiai gailiuosi“.

Albanas patraukė pečiais. „Mano brangus drauge, ką galima padaryti su tuo visišku nelemtu kvailiu? Vienas dalykas beliko, palikti jį šūsti jo paties syvuose“.

Kada gubernatoriaus sekretorius papasakojo savo šefui tiek, kiek leido jo kuklumas, apie ką buvo kalbama, gubernatorius nusišypsojo.

„Drąsumas yra nuostabus dalykas. Aš greičiau nusišaučiau, negu eičiau į klubą ir pasirodyčiau visiems tiems vyrukams“.

Bus daugiau.

TAUTOS F-DO ATSTOVYBES KANADOJE

APLINKRASTIS Nr. 3.

Visiems lietuviams, organizacijoms ir jų skyriams Kanadoje.

- Liečia: 1. Tautos Fondo valdybos padėką.
2. Lietuvio paso įsigijimo reikalus.
3. Tautos Fondas ir rugsėjo 8-ji.
4. T. F. valdybos atsisaukimas į Kanados lietuvių.

1. Atstovybė, pasiuntusi T. F. Valdybai 1951 m. pirmojo pusmečio apyskaitą, susilaukė padėkos, kuri lygiomis priklausosiems susipratusiems Kanados lietuviams. Džiugu konstatuoti, kad samata, patiekta T. F. valdytojo 1951 m. sausio 29 d. raštu, siekianti \$ 2.400, buvo tvarkingai ir gausiai išpildyta.

Šia proga T. F. Atstovybė Kanadoje ir perduoda nuoširdžiausią T. F. Valdybos padėką visiems pasišventusiems ir duosniams Kanados lietuviams, organizacijoms bei jų skyriams. Taip pat T. F. Valdyba praneša, kad Kanados kolonija kitų T. F. rėmėjų tarpe stovi savo pastovumu ir duosnumu viena pirmųjų. Valdyba ir Atstovybė Kanadoje kartu reiškia vilties, kad Kanados lietuviai ir ateityje bus pasiryžę remti Lietuvos laisvinimo darbą su nemažėjančiu nuoširdumu.

2. T. F. Atstovybė yra gavusi du pirmuosius „Lietuvio Paso“ pavyzdžius. Abu pavyzdžiai yra to paties formato bei turinio, skirtingi tik viršelio spalva ir rūšim.

Šiomis dienomis laukiama pasirodant pirmųjų 300 pasų. Kitos savaitės pradžioje gal bus gauti ir kvituojamieji ženklai, pradžia bent 3 rūšių.

„Lietuvio Paso“ įsigijimas yra privalomas kiekvienam lietuviui, kuris kovoja už nepriklausomą, demokratinę Lietuvą.

Svarbu: Pasus Kanadoje išdavinti T. F. valdyba paveda T. F. atstovybei. Pasus išduo-

dant daromas atitinkamas įrašas paso pirmojo puslapio paskutinėje eilutėje, dedant ir Atstovybės antspaudą. T. F. Atstovybei duodama teisė pasų išdavimo teisę perleisti savo įgaliotiniams vietose, ar K. L. B. organams vietose; jei centralizuotas pasų išdavimas sudarytų sunkumų. Pasus išduodant, jie reikės registruoti. Registracijai suvienodinti T. F. Valdyba yra prisiuntusi ir registracijos lapo pavyzdį.

Kadangi švenčių proga, kaip kad Vasario 16-ios ar Rugsėjo 8-sios, yra renkamos aukos grynai Tautos Fondui, anksčiau išduoti aukų lapai su T. F. Atstovybės antspaudu palieka galioje, kolonijos, norinčios įsigyti aukų lapus, prašomos nedelsiant kreiptis į Atstovybę. Aukų lapai, kaip buvo minėta anksčiau, įvesti dėl didesnio aukų sutelkimo ir sąžiningesnio jų pervedimo, kaip kad kolonijų atstovai dėl dar naujos ir tvarkingo darbo atlikimo.

Kiekvienas lietuvis, įsigydamas pasą, atlieka savo šventą pareigą Tėvynei. Vėliau, gi, jis perka per metus mažiau-

siai \$ 1,— vertės ženklelių, kurie bus gaunami tiesiai iš T. F. Atstovybės ar jos įgaliotinių vietose: įlipintas ženklelis niekur nenusimes, nes įklijuojamas tiesiai „Lietuvos Pasa“, tuo tarpu gautas kvitas dažniausiai nusimeta. Reikalui esant, kiekvienas iš mūsų galės parodyti „Lietuvio Paso“, kuris bus geriausias liūdininkas kaip sąžiningai mes atlikome pareigą šioje sunkioje mūsų Tėvynei valandoje.

3. Rugsėjo 8-ji Lietuvių Tautos Šventė, atitinkanti Kanados Dominion Day, yra švenčiama visų padorių ir susipratusių lietuvių. Per šios šventės minėjimą yra renkamos aukos grynai Tautos Fondo reikams. Atstovybė iš anksto dėkoja visoms organizacijoms ar tiems asmenims, kurie praves Tautos Fondo rinkliavą laike Rugsėjo 8-sios minėjimo ir paigauda, kad įsigytų T. F. aukų lapus jau dabar kreipiantis tiesiai į T. F. Atstovybę ar jos įgaliotinius vietoje jei toki yra. Sąžiningai atliktas darbas mielesnis Dievui ir Tėvynei.

4. Lietuvi, kova už pavergtos Tėvynės išlaisvinimą yra Tavo, kaip ir mūsų visų pirmutinė ir vyriausioji pareiga. Kova reikalauja iš mūsų pasišventimo ir kietos ištvermės. Niekas nežino, kaip ilgai kova dar užsitęs.

TRAGIŠKA KELIONĖ STATINĖJE PER NIAGARĄ.

Lietuviai kuriasi Niagaroje. Niagara, Falls, Ont. Kaip jau anksčiau buvo minėta, pradedus mieste naujosios jėgainės statybai, atsirado ir didesnis skaičius tautiečių. Jau priiskačiuojama net ligi šimto. Darbas gauti, ypač po vieną

Kovai vesti yra reikalinga pastovios ir pakankamos lėšos.

Šitai kovai vadovauja Vyriausiasis Lietuvos išlaisvinimo Komitetas kovai reikalingoms lėšoms patikrinti yra įsteigęs Tautos Fondą. Kova bus tiek sėkminga, kiek Tautos Fondas pajėgs jam pavestą uždavinį sėkmingai vykdyti.

Laisvės kovai reikalingas lėšas mes patys tegalime patikrinti. Dėl to Tautos Fondo Valdyba šaukiasi Tavo, Lietuvi, nenuilstamos jam paramos.

Lietuvi! Niekuomet neužmiršk, kad esi atsakingas už Lietuvos likimą. Tavo pastovus ir nuoširdus duosnumas Lietuvos laisvinimo reikalui yra vienas svarbiųjų ginklų kovoj už Tėvynės ateitį. Į Lietuvos išlaisvinimą yra sudėję visas savo viltis Tėvynę pasilikusieji ir po pasaulį išblaškytieji tremtiniai. Tad remk Tautos Fondą. Tavo auka tebūnie tavo pateisinimas, kad apleidai Tėvynę ir tautą Jos tragiškiausioj valandoj.

Jūsų Marija Arlauskaitė, T. F. Atstovė Kanadoje.

dol. už val. visai lengva. Naujai atvykstantieji priimami be jokio delsimo. Visdėlo prie naujosios jėgainės statybos labai mažai kas iš lietuvių dirba. Kas galėjo, perėjo į vietos fabrikus, kame mokamas žymiai aukštesnis atlyginimas.

Dalis tautiečių, kaip kad ir kituose miestuose, perkasi bei statosi namus. Žodžiu, kuriasi... Jokio organizacinio veikimo nėra, nes skaitoma, kad dar mažokai lietuvių. Aišku, apylinkėse rengiamus lietuvių susibūrimus dalis palaiko. Kiti vis dar stengiasi geriau susitvarkyti savo pastoges. Pažymėtina, kad didumą sudaro tik kr. pavasarį atsikėlę iš kitų Kanados vietovių tautiečiai.

Nors pamažu, bet lietuvių skaičius šiame mieste auga. Pr. savaitę iš Anglijos dar atvyko p. Predkų šeima.

Visko pasitaiko ir mūsų mieste. Pr. sekmadienį 1951. 8. 5. atsirado drąsuolis, William Red Hill, kuris bandė statinėje kristi žemyn į krioklį. Statinė jis buvo pasidaręs iš 13-kos auto vidurinių kamerų, kurios buvo tvirtai viena prie kitos pritvirtintos, ir visa tai apsiūta drobe ir dar kažkokiu tinklu. Į vidų buvo įlindęs drąsuolis įsisūpęs į guminių matracą. Smalsuolių pasižiūrėti buvo susirinkę apie 2 šimtus tūkstančių ir jiems stebint statinė įkrito į krioklį. Po trumpo laiko iškilo į vandens paviršių, kaip sulamdyta armonika, tik vienos auto kameros... Kūną į krantą išplėvė tik sekantį

rytą. Taip tragiškai ir baigėsi kelionė statinėje į krioklį. Tai šeštoji panaši kelionė statinėje. Iš tų karštuolių, tik trys išliko gyvi. Jų tarpe ir viena moteris Anna Edson Taylor, mokytoja iš Michigano, kuri 1901 mt. laimingai medine statine nukrito į krioklį ir išliko gyva.

Šio mėnesio pabaigoje turėjo savo laimę mėginti ir amerikietis Laslie Sander iš New York'o. Minėtam amerikoniui, vienoje vietos dirbtuvėje, jau buvo paruošta ir speciali plieninė statinė. Bet žuvus jo pirmtakui Red Hill'ui ir jis dingo, kaip kad į vandenį... Zuvusiojo brolis Lloyd Hill irgi buvo pasižadėjęs sekantį savaitgalį kristi į krioklį, bet dabar netekęs brolio, savo sumanymą atšaukė.

Tokia bereikšmė savižudybė pasipiktino didelę daugumą šalimais gyvenančių gyventojų. Sekančią po katastrofos dieną net pats Ontario min. pirmininkas Leslie Frost savo kalboje patarė nebemėginti panašių išdaigų. Tas, kurs mėgins rizikuoti savo gyvybe prie Niagaros upės ir krioklio bus griežtai baudžiamas, taipgi ir visokie pagalbininkai. Reikia tikėtis, kad tai atbaidys dalį karštuolių, kurie trokšta greit pagarsėti... Vyt. Mačikūnas.

KAS REMIA

„NEPRIKL. LIETUVA“ —
REMIA LIETUVOS
LAISVĖS KOVĄ!

RENE BOURDAGES Reg'd
MAMERTAS MAČIUKAS

DIPLOMUOTAS MOTERIŠKŲ IR VYRIŠKŲ RŪBŲ SIUVĖJAS

AUKSTOS KOKYBĖS RANKŲ DARBAS.

ANGLIŠKOS MEDŽIAGOS NAUJAUSIOS MADOS.

SKUBUS PATARNAVIMAS

Specializuojus užsakymais paštu (mail orders) iš visų Kanados ir JAV vietovių.

Adresas: kampas Mount Royal ir Brebeuf
įėjimas: 4504 Brebeuf street. Telefonas FR 9141

HAMILTONIEČIŲ DĖMESIUI!

Rašau prašymus, laiškus, darau vertimus iš lietuvių, vokiečių, rusų į anglų k. Tarpininkauju įvairiais reikalais įstaigose, perkant, parduodant nuosavybę etc.

Juozas Valevičius.

285 John N. Hamilton, Ont. Tel. 7-0002

Kreiptis po 5 val. p. p. ir šešt.

Lietuvis laikrodininkas, turįs ilgametę praktiką,

ŽUKAS ANTANAS

1062 Riverview Ave., Verdun, Montreal, Que.

Tel. TR 2050, priima pataisymams įvairius laikrodžius.

Darbas atliekamas greitai ir sąžiningai.

Kainos žemesnės kaip kitur. Už pataisymus garantuoja.

Kreiptis vakarais po 6,30 val.

VISIEMS LIETUVIAMS GERAI ŽINOMAS

LAIDOTUVIŲ

DIREKTORIUS

J. H. BENOIT

Funeral Director

NELAIMIŲ ATVEJŲ VISADA PASIRUOŠES PADETI

2102 FULLUM ST.

AMherst 0694

CAPITOL FURNITURE CO.,

391 St. Catharine St. W. Montreal.

Penki aukštai baldų PHILIPS ir kitų firmų radio aparatų

ir elektrinių reikmenų. Visi kiti jūsų namų reikmenys.

Lengvos mokėjimo sąlygos — žemiausios kainos.

Mūsų prekybos vedėjas Mr. J. J. RUSSELL kalba lietuviškai ir yra krautuvėje kasdien.

TEL. LA 8621.

7582A, Rue Edouard, Ville Lasalle TR. 7412.

SUPERIOR REAL ESTATE Co.

Gerard Cool 4337 Verdun Ave., Verdun. YO 3323.

J. Alide Blais, 29—4ieme Avenue, Ville Lasalle. TR. 7849.

BALDŲ, ELEKTROS REIKMENŲ, RADIO PREKYBA

Brouillette & Gagnon Ltee

6014 BOULVARD MONK, WI 6144, MONTREAL

maloniai kviečia atsilankyti į savo prekybos namus, kur yra gausus įvairių baldų, elektros reikmenų, elektrinių bei gazuinių pečių, radio (PHILIPS — be kurio europiečiai neapsieina) pasirinkimas.

Duodama lengvomis išsimokėjimo sąlygomis.

6 krautuvės Montrealyje. Pirkite pigiau negu kitur.

Mūsų atstovas lietuvis

JUSTAS STROPUS

Tamstoms maloniai patarnaus, suteikdamas reikalingas informacijas. Susisiekite su juo iš anksto telefonu TR 1610 (6672 Beaulieu St., Ville Emard).

Kanados ir Europos siuvėjas Toronte

JONAS INDRELĖ

siuva moderniausių fasonų vyriškus ir moteriškus kostiumus ir paltus.

DIDELIS PASIRINKIMAS

geriausių angliškų medžiagų. Darbas atliekamas

SĄŽININGAI IR GRAŽIAI.

Adresas: 202 St. Clarens Ave., Toronto.

Telefonas: ME 8522.

FILATELISTŲ ŽINIAI,

Festival of Britain proga, BRITŲ PAŠTAS išleido 6 rūšių festivalį propoguojančius PAŠTO ŽENKLUS, kurių bendra vertė 38 šilingai ir ½ peno. Jų kai na Kanadoje doleriais 5,70. NORINTIEJI šių pašto ženklų įsigyti, PRANEŠA savo tikslų adresą ir PINIGUS SUMOKA „NL“ ADMINISTRACIJAI. Ženkilai užsisakiusiems bus išsiųsti tiesiogiai iš Anglijos.

„NL“ Administracija.

ĮVAIRIŲ MASINŲ—KARŲ TAISYMAS

IMPERIAL AUTO COLLISION

G KERAITIS,

Motorai, sparnai, durys. Taipogi dažymas pagal didelį spalvų pasirinkimą. Mašinos paaimamos iš namų ar iš sugedimo vietos kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro, iššaukiant telefonu JU 4773.

— Lietuviams patarnaujame papigintomis kainomis. —

— 561 — KEEL ST. TORONTO, Ont. —

DIPLOMUOTAS LIETUVIS LAIKRODININKAS
L. ARMALIS

76 Culver St., SIMCOE, Ont.

ATIDARĖ LAIKRODŽIŲ TAISYMO DIRBTUVĘ:

Priimu taisyti visų rūšių laikrodžius. Darbą atlieku greit, sąžiningai ir žymiai pigiau.

Tel. HE 4114

S. MAZULAITIS

SIUVĖJAS

6920 Monk Blvd. Ville Emard, Montreal, Tramvajus 36.

DĖMESIO

Villasaliečiams ir apylinkės lietuviams!

Ekspertas radio ir elektrinių reikmenų taisyme.

Prėkyba ir pataisyrai.

PETE'S RADIO SERVICE

7688 Edvard St., Ville Lasalle. HE 3372

LIETUVIAI PAS SAVUOSIUS!

National Restaurant

Lietuviškas Restoranas.

SAV. M. ŠUKYS.

633 Church Ave (prie Verdun Ave) arti naujosios lietuvių bažnyčios. Tel. TR 0141

Atdara kasdien ir sekmadieniais po pamaldų.

Rūta

LIETUVIŠKA MAISTO PRODUKTŲ KRAUTUVĖ

JŲSŲ PATARNAVIMUL.

PRAŠOME APLANKYTI.

7730 Broadway St. (kampas 8 Ave.).

Ville Lasalle.

A. GAURYS.

P. ADAMONIS.

Lietuviška moterų kirpykla

DARO ŠUKAVIMUS, PUSMETINIUS IR TRUMPA-

LAIKIUS FRIZAVIMUS, DAŽYMĄ IR KT.

Sav. BIRUTĖ DODONAITĖ (B. M. Dodon).

2521 CENTRE St., Montreal.

Tel. FI 0208.

DAŽYKLA

SAV. JURGIS MERKYS,

251 St. John St. Longeuil.

Telefonas: 7578.

Dažo paltus, sukneles, visokius kitus drabužius ir visokias medžiagas.

20-ties metų patyrimas — geriausia garantija už atliekamą darbą.

PAPIGINTOS KAINOS LIETUVIAMS!

MŪSŲ SPORTAS

LIETUVIS KANAOS HOCKEY KOMANDOS VARTININ KAS.

Kanada yra ledo rutulio pasaulio čempionas. Ledo rutulio sportas kanadiečių tarpe turi didžiausią susidomėjimą. Žiemos metu hockey žaidžia ne tik suaugusieji, bet ir vaikai — kiekviename gatvės kampe, ne tik tai čiuożyklose.

Ir Lietuvoje ledo rutulio sportas turėjo nemažą dėmesį. Todėl mūsų tautietis Alfonsas Gudaitis, būdamas Belgijoje, Liege, laimėjo ne tik pirmą vietą, bet ir aukso medalį, kaip geriausias Europos ledo rutulio vartininkas.

Prieš kiek laiko p. Gudaitis vykdamas į Sudbury, buvo apsisostojęs Montrealy ir lankėsi „NL“ redakcijoje. Redakcija jį bandė sulaukyti Montrealy, ir tuo reikalu padarė tūlų žygį. Bet, galų gale, p. Gudaitis su žmona ir dukrele vis dėlto išvyko.

Dabar „The Sudbury Daily Star“ paskelbė tūlą sensaciją: Sudbury Wolves ledo rutulio komanda užangažavo mūsų tautietį vartininku. Minėtas laikraštis ta proga įdėjo p. Gudaitį atvaizdą, pasirašant jam sutartį su Sudbury Wolves vadovu Max Silvermanu. M. Silverman, kuris pirmasis Kanadoje angažavo europietį, sako, kad ligšiol Europa hockey sporte padarė didelę pažangą, bet dar neprilygsta Kanados lygiui. Todėl sunku spėlioti ir apie p. Gudaitį, kuris vartininku žaidė Lietuvoje, Belgijoje ir Prahoje pasauliniame čempionate. Todėl, sako jis, reikia palaikyti žaidimo. Ir mes lauksime su geromis viltimis, o p. Gudaitiui linkime sėkmės.

VAITONIS VANCOUVER JAU PRARĖ KELIAS PARTIJAS

Mūsų tautiečio šachmatininko p. Vaitonio žaidimų domisi visa Kanados spauda. Laikraščiai rašo, kad p. Vaitonis jau laimėjęs kelis žaidimus. Lauksime galutinių vaisių. Ir linkime jam laimėti Kanados šachmatų čempionatą.

I FUTBOL SEZONO UŽBAIGIMĄ

Pirmoji vytičių komanda, paskutiniame liepos pabaigoje susitikime nugalėjo lenkų White Eagles 6:3 (6:1) rezultatu. Pagal taisyklę, pirmame kėlinyje sukurte mūšiškieji stipriai apgula priešininkų vartus ir po suderintų padavimų ar pavienių praėjimų užtikrina ge-

lą įvarčių atsargą. Lenkai pirmose žaidimo minutėse pasirodė nepilname sąstate. Per visą kėlinį dominuojantiems vytičiams įvarčius atsiekė: J. Žukas 2, V. Augėnas 2, V. Pulkauninkas 1 ir K. Kižys 1. Antras puslaikis, nežiūrint lietuvių persvaros, užsibaigia lenkų naudai, kurie išnaudojo „kuklias“ atskirų gynėjų klaidas, kai tuo tarpu mūšiškių puolėjams trūko reikalingo garo šūviui ir tikslui.

Senjorų komanda, kuri savo krizės metu du žaidimus atidavė kanadiečiams be kovos, nes nepajėgdavo susirinkti laikosi major klasės paskutinėse vietose. Pagrindinė priežastis, kaip jau anksčiau „NL“ buvo mnėta, yra futbolininkų nepastovumo ir žmonių trūkumas.

Šioje lietuvių klasėje pirmąjį vietą vienetai yra Maple Leafs ir Macedonians. Ypač pastaroji komanda parodė gražų suolį ir viršų, kada jau iš eilės 6 rungtynėse gražia sportiška dvasia žengiamo į laimėjimus.

Klubo jaunių komanda iki rugpjūčio 13 d. pratęsė laimėję seriją ne karto nesuklupusi 9 rungtynėse. Tą dieną įvykęs susitikimas su tabelės vadovu East York baigėsi 3:3 (2:0). Prieš tai dvejose pirmenybių rungtynėse klubo jaunieji nukirto Bairns ir Scarboro komandas po 4:1.

Su East York mūšiškieji turi pilną iniciatyvą ir netrukus, J. Vėlyviui tiksliai nukreipus sviedinį į vartus, atsiekia vedimą. I kėlinio pabaigą R. Preksaitis iškiša padavimą A. Smolskiui, kuris mušdamas įvartį ir krentančio vartininko pastumtas, nuslaužia randą. Gabaus ir su maningo žaidėjo, kaip A. Smolkis, netekimas reikš labai jaučiamą minusą jaunių komandai. Be to, ši nelaimė ir pačiam žaidėjų yra didelis smūgis.

Antrame kėlinyje kanadiečiai iš prasiveržimo mažina skirtumą, po ko iš mūšiškių kairiojo sparno permetas aukšto-kas kamuolys pro prabėgusį vartininką randa vietą jorkiečių tinkle. Užtikrinto avanso pasirodo neužtenka, nes žaidimo bėgyje pro nebudrą/dešinę gynimo pusę, kanadiečiai pajėgia išlyginti ir nepelnytai patatu. Pagal taisyklę, pirmame kėlinyje sukurte mūšiškieji stipriai apgula priešininkų vartus ir po suderintų padavimų ar pavienių praėjimų užtikrina ge-

puola energingas ir prasiskverbia centro trejetukas J. Vėlyvis — R. Preksaitis — A. Smolskis. Atrodo, teks gerai spirtis, norint nors vidutiniškai išlaikyti pasiektą pirmenybių padėtį, kuri išsidėsčiusi šia eile (sužeista rungtynių, laimėta, pralaimėta, lygiomis ir taškų skaičius):

1. East York	14	10	2	2	22
2. Westend	13	10	2	1	21
3. Vytis	13	7	4	2	16
4. Bairns	14	4	7	3	11
5. Danforth	14	3	7	4	10
6. Scarboro	15	1	12	2	4

— alpuk —

SURASK NORS VIENĄ

naują skaitytoją, padėsi padvigubinti „NL“ prenumeratorių skaičių!

J. GRAŽYS

SIUVU NAUJUS IR TAISAU SENUS KAILINIUS PALTUS.

DUODU GERĄ KAILIŲ PASIRINKIMĄ.

DARBĄ ATLIEKU SAŽININGAI IR ŠVARIAI.

KAINOS PIGESNĖS KAIP KITUR.

688 ALLARD Ave, Verdun. Telefonas HE 5853.

Kreiptis po 6 val. vakaro, šeštadieniais — visą dieną.

BŪRIAVIMO SEKCIJA.

Mes negalime ir nenorime užmiršti savo Baltijos — jos bangų paslaptingos kalbos bei teiktų lietuvių širdžiai malonumų. Kad neišdiltų jos prisiminimai, Toronto sporto klubas „Vytis“ yra numatęs įsteigti būriavimo sekciją, kad ir vėl galėtume laisvą laiką puikiai praleisti.

Besidominčius šiuo maloniu sportu kviečiame įsijungti į klubo eiles, kad kitą sezoną galėtume iškelti būres Kanados ežeruose.

Visais būriavimo reikalais prašoma kreiptis į sekcijos organizatorių p. Joną Žuką, 118 Beatrice Ave., LA-9003.

Sporto Klubas „Vytis“

NAUJIENOS

PIRMAS IR DIDŽIAUSIAS LIETUVIŲ DIENRAŠTIS AMERIKOJE

NAUJIENOS visuose Amerikos miestuose ir užsienyje turi savo korespondentus ir nepaprastų gabumų rašytojus, žurnalistus.

NAUJIENOS duoda vėliausias, tikriausias ir geriausias pasaulines, nacionalines bei vietos žinias, straipsnius ir paveikslus.

NAUJIENOS talpina išvietintųjų lietuvių šeimų, giminių bei pažįstamųjų pajieškojimus ir jų atsišaukimus į savo tautiečius.

NAUJIENOS nemokamai spausdina lietuvių draugijų, klubų ir organizacijų pranešimus, atsišaukimus ir korespondencijas.

UŽSIRAŠYKITE NAUJIENAS ŠIANDIEN PAT.

Prenumerata: Amerikoje ir Kanadoje \$ 9.00, pusei metų \$ 5.00; Chicagoje \$ 10.00, pusei metų \$ 5.50; užsienyje \$ 11.00, pusei metų \$ 5.50.

Adresas: NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill., U. S. A.

GENERALINIS STATYBOS KONTRAKTORIUS

E. D. BELANGER & SONS

15 METŲ JŪSŲ TARNYBOJE

GARANTUOTAS DARBAS.

259 — 3 Ave., Ville Lasalle. TR 4588.

MOKINKIMES ANGLISKAI

LESLIE MACKINTOSH

Anglų kalbos mokytojas tarptautiniame YMCA skyriuje Montrealyje.

ŠEŠIŲ MĖNESIŲ KURSŲ PAŽENGUSIEMS MOKINIAMS.

Siųskite penkis dolerius registracijai ir mokėkite tris dolerius mėnesiui.

Rašykite:

Laslie Mackintosh Reg'd., P. O. Box 294, Westmount, Quebec.

SOTUS ALKANAM PADEK

AID OVERSEAS, INC., 2244 W. 23rd PLACE, CHICAGO 8, ILL., USA.

Aid Overseas, Inc. siūnia maisto siuntinius į visas 4 Vokietijos zonas ir kitus Europos kraštus, išskyrus SSRS. Siuntiniai yra pilnai apdrausti nuo dingimo.

Pristatymas trunka apie 15—20 dienų.

Aid Overseas, Inc., maisto siuntiniai pakuojami Europos sandėliuose, o užsakymai iš Chicago siunčiami AIR MAIL.

UŽSAKANT DIDESNIUS KIEKIUS DUODAMA NUOLAIDA.

2 sv. kiaulinių taukų

2 sv. margarino

1 sv. deg. kavos

1 sv. kakavos

1 sv. šokolado

Siuntinys Nr 12—\$ 6.40

2 sv. rūkytų lašinių

2 sv. kiaulinių taukų

1 sv. deg. kavos

1 sv. kakavos

1 sv. šokolado

2 sv. cukraus

Mokslo-technikos naujienos

SIMTO METŲ SENELE „SINGER“.

Siuvamai mašinai sueina 100 metų. Ji buvo išrasta prieš 1851 metus, bet tikrai prieš šimtą metų ji buvo pakankamai išbulinta ir pradėjo platinis. Siuvamos mašinos išradėjų buvo daug. Pirmoji siuvama mašina buvo išrasta Anglijoje 1790 metais. Jos išradėju buvo Tomas Saint. Vėliau buvo daug mašinų išrasta, bet jos visos buvo arba su dideliais trūkumais, arba jų išradėjai neturėjo biznieriškos gyslės ir nesugebėjo paleisti į apyvartą.

Prieš siuvamą mašiną prieš 100 metų ėjo didelė kova. Žmonės sakė, kad ta mašina „atims darbą“ tūkstančiams žmonių, kad ji išmes ir gatvės visus siuvėjus. Dėl siuvamos mašinos yra kilę net kruvinų riaušių. Pirmoji gerai dirbanti siuvamoji mašina buvo išrasta prancūzo B. Thimmonier. Ar mijos kontraktoriai užsakė pas Thimmonier 80 mašinų ir pradėjo jomis siūti kariuomenei uniformas. Paryžiaus miesto siuvėjai pajuto pavojų, susirinko prie tos nepaprastos dirbtuvės ir ją išdaužė į šipulėlius, nepalikdami nė vienos sveikos mašinos. Thimmonier buvo sužeistas ir paliko elgeta, bet jis dar po tos katastrofos 16 metų gerino savo mašiną.

Plačiai yra žinomos Singerio kompanijos siuvamosios mašinos. Ta kompanija prieš 100 metų pradėjo savo darbą. Singerio kompanijos iškūrėjas buvo Isak Merrit Singer, vokiečių ateivių vaikas, gimęs 1811 metais Pittstown, N. Y., miestelyje. I. M. Singer siuvamos mašinos neišrado, jis ją tik pagerino ir jo ikurtoji kompanija pirmoji paleido į pasaulį praktišką siuvamą mašiną, kuri pradėjo platinis po viso pasaulio tolimiausius užkampius.

Šiandien, po 100 metų, Singerio kompanija yra kelių šimtų milijonų biznis. Kompanijos skyriai yra išsimėtę po visą pasaulį. Tos kompanijos dirbtuvės gamina mašinas Anglijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje ir kituose kraštuose. Vienas iš didžiausių Singerio kompanijos skyrių buvo Rusijoje. To skyriaus vertė siekė 150 milijonų dolerių. Bolševikai tą kompaniją nusavino. Po antro pasaulinio karo, užėmę rytinę Vokietiją, jie rado vieną Singerio kompanijos dirbtuvę Wittenberge, kur per metus buvo pa-

gaminama 200.000 siuvamų mašinų. Visą tą didžiulę dirbtuvę rusai išgabeno į Rusiją.

Isak Merrit Singer buvo labai įdomus žmogus. Jis buvo išradėjas tik „iš bėdos“, o pats skaitė, kad jo pašaukimas yra būti aktorium. Bet iš aktorizmo jis negalėjo pragyventi, todėl turėjo imtis praktišką darbo ir, turėdamas „gerus nagus“, padarė keletą išradimų.

PLIENO PAKAITALAS

Brooklyno Lewyt B-vė sura do plieno pakaitalą. Ši bendrovė gamina elektrinius dulkių siurblius ir kitą elektrotechnikinę medžiagą. Jos bandymai su polyster (plastinė medžiaga) yra davę gerų vaisių. Naujoji medžiaga yra trejetą kartų atsparesnė už plieną, o sveria vos ketvirtį plieno svorio.

Jeigu iškiltų būtinas reikalas, kai civiliniam sektoriui plieno tie kimas būtų visai nutrauktas, tada šis išradimas padėtų užkirsti civilio suvartojimo spragą.

TECHNIKA NESĖ MIRTĮ

Technika yra geras dalykas, nes ji padeda žmogui nuveikti sunkius darbus ir tuo taupo žmogaus jėgas ir sveikatą.

Tačiau technika reikia mokėti naudotis. Štai „Everyman's Magazine“ L. I. Dublinas, gyvybės draudimo kompanijos gydytojas, apskaičiuoja, kiek žmonių netenga gyvybės ir sveikatos dėl nemokėjimo arba dėl neatsargaus naudojimo techninių priemonių.

Jis, be ko kita randa, kad pavojingiausias namuose kambarys yra virtuvė, kurioje dažnai susižeidžia arba ir visai netenka gyvybės daugelis asmenų, ypač daug moterų, kurios virtuvėje daugiausia darbuojasi. Jis yra apskaičiavęs, kad kasmet JAV virtuvėse nuo elektros, gazo, visokių nusilpinkimų, griuvimų, miršta apie 6.000 moterų. Todėl jis pataria geriau pažinti technines priemones ir atsargiau jomis naudotis.

BALTICKA

LIETUVIS BATSIVVYS.

Pataisymai ir užsakymai.

4666 Park Ave, Montreal.

Telefonas: DO 0357.

PLB VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBOS LEIDYKLOJE

galima gauti šių lietuviškų knygų:

1. Lietuvių Kalbos Vadovas, Prof. Skardžius ir kt. 606 pusl., įrišta. Kaina dol. 4,50
2. Princas ir Elgeta, Apsakos, Mark Twain, 192 pusl. įrišta, iliustruota. 1,20
3. Tėvelių Pasakos, A. Giedrius, 59 pusl. iliustr. 0,25
4. Vyturėliai Laukuos, V. Šimaitis, eilėr. vaikams, įrišta, iliustruota. 0,65
5. Lietuvių Literatūra, P. Naujokaitis, 316 pusl., įrišta 2,—
6. Esmaičio ir kitų autorių vadovėliai ir kitų knygų vaikams ir suaugusiems.

Netrukus išeis iš spaudos A. Giedriaus Tėvų Pasakos. Kreipkitės į Leidyklą (Litauisches Zentralkomitee, Hannover, Hegelstr. 7, Germany) ar pas vietos platintojus. Platintojams nuolaida. Pareikalavus siunčiame katalogą.

TEL. FA 0209

Joe's Butchery & Grocery

1918 FRONTENAC ST. (prie Ontario St.)

(buvusi Juozo Paplauskio)

SAV. JUOZAS LAURINAITIS.

Visų rūšių maisto produktai ir įvairios mėsos bei mėsos gaminiai.

Pristatymas į namus, o penktadieniais ir į Longueil. Taip pat prieinama kaina patarnauju sunkvežimiu.

Pasaulio lietuvių karių mėnesinis žurnalas

KARYS

išaina didelio formato, gražiai iliustruotas, duoda daug įdomios medžiagos.

Redaguoja ir leidžia: kpt. S. Urbonas, B. Aušrotas, S. Butkus

Prenumerata: metams 4 dol., atskiros nr. kaina 45 ct.

Adresas: Karys, 156 Steamboat Rd., Great Neck, N. Y., U. S. A.

COMMERCIAL & INDUSTRIAL ELECTRIC LICENZIJUOTAS ELEKTROS KONTRAKTORIUS

H. LAPAS

VISŲ RŪŠIŲ ELEKTRISKI ĮRENGIMAI BEI PATAISYMAI

322 WILLARD Ave. TORONTO - Ont.

TELEF.: MU 6337

Siuntinys Nr. 1—\$ 6.70

2 sv. kiaulinių taukų

2 sv. rūkytų lašinių

2 sv. salami dešros

2 sv. (be 2 ozs.) ken. bek.

1 dėž. margarino (400 g)

Siuntinys Nr. 3 — \$ 6.20

4 sv. rūkytų lašinių

2 sv. kiaulinių taukų

2 sv. margarino

1 sv. kiaulienos mėsos

Siuntinys Nr. 5 — \$ 5.40

2 sv. rūkytų lašinių

2 sv. marmelado

1 sv. deg. kavos

1 sv. kakavos

2 sv. cukraus

1 sv. margarino

Siuntinys Nr. 6

A. 10 sv. cukraus—\$ 2.60

B. 20 sv. cukraus—\$ 4.70

Siuntinys Nr. 7

A. 10 sv. kv. miltų \$ 2.50

B. 20 sv. kv. miltų \$ 3.90

Siuntinys Nr. 10—\$ 6.40

2 sv. rūkytų lašinių

HAMILTON

MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ TĖVŲ DĖMESIUI.

Hamiltono Lietuvių Vyskupo Valančiaus vardo šeštadienio mokykloje 1951-52 mokslo metai prasideda rugsėjo 8 d. šia tvarka:

1. 10 val. ryt. iškilmingos pamaldos lietuvių bažnyčioje, 60 Dundarn St.

2. Po pamaldų parapijos salėje po bažnyčia, vaikų registracija ir pasikalbėjimai.

Visi vaikai į pamaldas susirenka 15 min. anksčiau. Kviečiami visi tėvai ir kas tik gali pamaldose dalyvauti.

3. Sekantį šeštadienį, rugsėjo 15 d., 9 val. ryto visi vaikai susirenka pamokų į St. Mary's mokyklos patalpas, 80 Mulberry St. W. tuoj už Park St.).

4. Mulberry St. prasideda iš Jame's St. N., ties kareivinėmis.

Tikiu, kad šiais metais Hamiltone neliks nė vienos šeimos, turinčios mokyklinio amžiaus vaikų, kuri sulaikytų savo sūnų ar dukrą nuo lankymo lietuvių mokyklos.

Gal neužilgo ateis toji diena, kada bus laisvas kelias į brangią tėvynę. Mūsų visų yra šventa pareiga grįžti ir tam turime ruoštis visi, o ypač priauančioji karta, jaunimas.

Tad visi į darbą.

Mokyklos Vedėjas.

TFK Hamiltono Atstovybės, surengtos 1951 m. liepos 15 d. gegužinės apyskaita.

Pajamos:

1. Aukos prie įėjimo atvažiuosiu savo priemonėm	\$
259 asmenų po 0,50	129,50
3. Piniginės loterijos 602 bilietai po 0,25 ct.	150,50
4. Pajamos iš šaudymo šrateliais	23,00
5. Pelnas iš bufeto	150,11
	Viso dol. 566,11

Išlaidos:

1. Sumokėta 3 autobusams po 23,50 dol.	70,50
2. Išmokėta loterijos premijoms	50,00
3. Sumokėta italų orkestrui nimas	9,35
4. Loterijos bilietų atspausdi.	60,00
5. Knygos „Sparnuoti lietuviai“ 4 egz. premijuoti bilietų platintojams	6,84
6. Už 4 keliones į gegužinės aikštę ir šaudymo šra-	

Užsakymuose prašoma rašyti aiškiai siuntėjo ir gavėjo vardą, pavardę, adresą, pakieto numerį ir jo kainą.

Kaina U. S. dol.

5 sv. mlt. p.kavos	Nr. 14	5 sv. m. p. kavos	Nr. 18
	\$ 6,75	5 sv. g. k. taukų	\$ 9,80
2 sv. m. p. kavos		2 sv. šokolado	
1/2 sv. kakao	Nr. 15	5 sv. m. p. kavos	Nr. 19
1/2 sv. šokolado		10 sv. cukraus	\$ 9,50
1/4 sv. arbatos	\$ 5,20	12 plyt. bulijono	
11 oz. kompoto		3 sv. g. k. taukų	
		(skardinėje)	Nr. 20
4 sv. m. p. kavos		2 sv. m. p. kavos	\$ 7,15
1 sv. kakao	Nr. 16	1 sv. Aliaskos	
1 sv. šokolado		Salmon	
1/2 sv. arbatos	\$ 8,90	1/2 sv. kakao	
22 oz. kompoto		1/4 sv. arbatos	
		2 sv. m. p. kavos	Nr. 21
2 sv. m. p. kavos		1 „Qua. alyvos	
1 sv. ryžių	Nr. 17	„Mazola“	\$ 6,00
4 oz. Salmon		1 sv. saldinių	
4 oz. Tuna		1/2 sv. kakao	
6 oz. liežuvio	\$ 6,50	1/4 arbatos	
1 1/2 oz. j. pipirų			Nr. 22
4 oz. kokoso		12 sv. gr. k. taukų	\$ 6,00
3/4 oz. kardamono			
1 1/2 oz. cinamono		Individualūs paketai	
1 oz. majorano		ruošiami susitarus.	
1 3/4 oz. paprikos		Kava į visus paketus dedama po 1 sv. skardinėse.	

Pinigai: 100 DM \$ 21,50 į Vakarų Vokietiją. Dėl kitų kraštų prašome atsiklausi kurso.

HONEST AID, REG'D. 456 W. 63rd Street, CHICAGO 21, ILL. USA.

ANTANAS MATULIS

maloniai kviečia tautiečius atlankyti jo

Užkandinė

kuri duoda gerą pasirinkimą visokių užkandžių ir gėrimų.

7682 Edvard ir 6 Ave kampas, Ville Lasalle.

Telefonas: TR 8112.

DOMINION AGENCIES BUREAU

16 Woolworth Bldg.,

PORT ARTHUR, Ont., CANADA

Kas yra suinteresuotas atgabenimu giminių ar pažįstamų į Canadą, prašau kreiptis į mūsų įstaigą, kuri jau ilgą laiką, kaip tvarko IMIGRACIJOS reikalus. Taip pat įvairių dokumentų reikalus: pasus ar pilietybės dokumentus ir laivams bilietus į įvairias pasaulio šalis.

Telef.: HE 0106

LIETUVIŠKAS RESTORANAS

727 Church Ave, Verdun (tarpe Verdun Ave ir Banantyne Ave netoli Aušros Vartų par-jos bažnyčios)

GAMINAME VISOKIOS RŪŠIES VALGĮ.

Tautiečiai kviečiami atsilankyti ir įsitikinti.

SAVININKAI BR. JOCAL

3. Tautos šventės — rugsėjo 8 — minėjimas įvyks sekmadienį, rugsėjo 9 dieną. Ryt metų įprastu laiku ir įprastoj vietoj pamaldos ir vakare (7 p. m.) Sisetr of Service patalpose sueiga - arbatėlė. Sueigoje — p. Paplauskienės pasikaita ir pagal vietas turimas pajėgas meninė dalis.

— Pp. Gabalių šeima susilaukė dukrelės; sveikiname!

— Neperseniausiai atvykęs iš Anglijos labai nagingas lietuvis p. Bružas spėjo atsidaryti čia nuosavą dirbtuvę, kur taisomi laikrodžiai ir įvairūs preciziniai instrumentai. Užsirekomendavo gerai ir turi pasisekimą.

— Pp. Ališauskų šeima išsikėlė į Torontą. Tai buvo pa slaugūs bendruomeniniame darbe tautiečiai. P. Ališauskas be kitko vargonavo per

teliais vadovui už praleistą darbo dieną 12,00

7. Šrateliai ir taikiniai 6,93

8. Įėjimo bilietėliai 1,65

Viso \$ 217,27

Gryno pelno ... \$ 348,84

OTTAWA

— Tautos šventės — rugsėjo 8 — minėjimas įvyks sekmadienį, rugsėjo 9 dieną. Ryt metų įprastu laiku ir įprastoj vietoj pamaldos ir vakare (7 p. m.) Sisetr of Service patalpose sueiga - arbatėlė. Sueigoje — p. Paplauskienės pasikaita ir pagal vietas turimas pajėgas meninė dalis.

— Pp. Gabalių šeima susilaukė dukrelės; sveikiname!

— Neperseniausiai atvykęs iš Anglijos labai nagingas lietuvis p. Bružas spėjo atsidaryti čia nuosavą dirbtuvę, kur taisomi laikrodžiai ir įvairūs preciziniai instrumentai. Užsirekomendavo gerai ir turi pasisekimą.

— Pp. Ališauskų šeima išsikėlė į Torontą. Tai buvo pa slaugūs bendruomeniniame darbe tautiečiai. P. Ališauskas be kitko vargonavo per

lietuviškas pamaldas ir yra buvęs tautinių šokių būrelio akordeonistas. Linkime ir naujoje vietoje sėkmingo darbo.

— Iki ateinančio pavasario žada išsikelti į Toronto dar 4 — 5 šeimos.

— Vietos tautiečiai painformuojami, kad sueigos Sister of Service patalpose daromos 7 val. vakaro tik sekmadieniais; atėjus anksčiau ir kitu laiku, dažniausiai nieko galima nerasti. Be to, minėtos patalpos kitu laiku yra naudojamos kitiems reikálams.

— Arch. Trečiokas jau įsikūrė savo nors dar nevisai baigtuose statyti namuose.

— Pp. Jagminų šeima taip pat ketina pradėti statyti, ir jei sąlygos leis, dar prieš žiemą įsikurti nors ir nebaigtuose namuose.

Jei norite pirkti ar parduoti namus Verdune, kreipkitės pas lietuvių draugą.

C.E. DUFFRAS

SERVICE REALTIES

4336 VERDUN Ave., VERDUN

Tel. YO 0529

NELAIMĖJE NETEKSI VISKO, bet

Alberto Norkeliūno

Agentūroje

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd

už \$0.01 \$1.000.00

.01 per dieną apdraudžia Jūsų visą turtą iki \$ 1.000.

Sąžiningas patarnavimas vi sėse draudimo srityje.

Agentūra atstovauja 8-as iš rimčiausių draudimo b-vių.

5637 Jeanne D'Arc Ave., Montreal 36, Que.

Telefonas: CL 2363

PRITYRĖS KVALIFIKUOTAS LIETUVIS LAIKRODININKAS

STINSON'S JEWELLERY

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes. Garantuotas darbas, prieinamos kainos.

Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 valandos vakaro.

PRITYRĖS EUROPIETIS SIUVĖJAS

K. STRAZDINS

priima vyriškų ir moteriškų drabužių už-mus ir pataisymus.

4858 Jeanne Mance, Montreal. TEL. CR 3668.

Skambinti vakarais po 6 val. (kalba latviškai, vokiškai, rusiškai)

ZURNALAI, naujausi BELETRISTIKOS LEIDINIAI ir įvairių sričių MOKSLO KNYGOS vokiečių kalba tiesiog iš Vokietijos per lietuvišką importą ir persiuntimo firmą.

Reikalaukite mūsų kainoraščių!

A. PAULAITIS

Importe - Exporte.

Wangen - Allgau — Germany.

DANUTĖ STRAZDAITĖ

670 Annette St., Toronto, atidarė

PETER PAN BEAUTY SHOP

Daro pusmetines ir įvairias vienkartinės šukuosenas, dažo ir kerpa plaukus. Kiekvienu metu (išskyrus sekmadienius) galima susisiekti telefonu: JU 1905.

Sault Ste Marie, Ont.

PRASTAI APMOKAMAS MOTERŲ DARBAS.

Sault Ste Marie, Ont. Ši pavasarį ir vasarą mūsų miestą iš kitur atvykę vyrai visi gavo neblogai apmokamus darbus. Kas kita su darbais moterims.

Rudenį ir žiemos metu pas mus moterims iš viso sunku surasti darbą. O pavasarį ir vasaros metu, kad ir galima gauti darbą, bet jis labai prastai atlyginamas. Trumpai ir aiškiai: žė mesnis kaip 20 dol. savaitėi.

Kai kuriose darbovietėse dar valgyti duoda. Tai viskas. To kiaias atlyginimais yra labai nepatenkintos ypač naujai atvykusios — atsikėlusios moterys iš Montrealio, kurios dabartinis moterims mokamus atlyginimus vadina „darbu už dyką“.

Prie didžiausios mūsų miesto lėptjųvės — Roddis Lumber & Vanner Co — yra statomas fanieros fabrikas, kur daugumoje dirbs tik moterys. Kalbama, kad čia bus mokamas geras atlyginimas, bet kada šis fabrikas pradės veikti ir kiek moterų ten gaus darbą, to tiksliai niekas negali pasakyti.

J. Sk.

Sault Ste Marie, Ont. Šie metai, mūsų ukolonijos gyvenime praeina „vedybų ženkle“. Štai per paskutinius keturius mėnesius jau turime trečias vestuves. Paskutinės vestuvės įvyko rugpjūčio 11-tą d. Tautietis tremtinys p. Jonas Duoba vedė p. Mariją Lačas.

Jaunavedžiams linkėtina laimingo vedybinio gyvenimo.

J. Sk.

PADEKOS

Šeštadieninės lietuvių mokyklos mokytojai nuoširdžiai dėkoja LOKui, ypač buvusiam pirm. p. S. Kęsgailai, už suteiktą švietimo reikalams 20 dol. pašalpą, kuri buvo panaudota mokinių ekskursijai į St. Jalk.

Mokyt. B. Lukoševičienė ir A. Ališauskas.

TOTALISTAI MOKYTOJAI..

Atkelta iš 2 pusl.

„Draugas“ rašo, Molotovo, arba Maliko, arba pasakytume, Gromykos išgarsinta „veto“ teise. Taigi, — prieš totalizmą. Tikrai!

Priešingai „Draugo“ propagandai, kurios metodus jis tikrai yra pasisavinęs iš jo dabar imamojo pavyzdžio Molotovo, „Nep. Lietuva“, kaip Kanados Lietuvių centro Tarybos organas, kuriam rūpi tiksliai Lietuvių tautos ir Lietuvos išlaisvinimo klausimai, leidžia ir leis visais siekiamuosius tikslus liečiančiais klausimais pasisakyti, nežiūrint to, kaip ją „D-gas“ „bekrikštytų“, „Draugas“, kaltindamas kitus totalizmu, pats totalistiškai mano, kad tiksliai jam vienam valia reikšti savo nuomonę ir kad ta nuomonė totalistiškai neklaidinga ir turi būti visų totalistų ka priimta. Toks „D-go“ netotalistiškumas.

Ir nuostabu, kaip drąsiai viso pasaulio totalistai demokratams mokina demokratijos...

Atsiprašome šį kartą už atvirumą. Atsakymo argumentai ir polemikos metodas ne mūsų, nes pateiktas paties „Draugo“.

LIETUVIŠKOJE

Jono LADYGOS

baldu

studijoje

„ARTIS“

priimami užsakymai ir pataisymai salionų, sofų, fotelių. „St. Louis Textiles“ užuolaidų ir baldams medžiagų.

Atstovybė — pardavimas.

Į visus pasirinkimas garavų minkštų baldų (per 500 vienetų), matrasų, vaikams lovelių tisiog iš faebriko sandėlių.

LIETUVIAMS SPECIALI NUOLAIDA.

3 East Notre Dame St., Telefonas MA 1006.

LIETUVIŠKA

BALDŲ KRAUTUVĖ

IR DIRBTUVĖ

PARDUODAME GATAVUS, PRIIMAME UŽSAKYMUS IR PATAISYMAS.

ATLANTIC CITY BEDDING & UPHOLSTERING CO

899 BLOOR. ST. W. TORONTO, TEL. LO 1438.

SAV. J. KAMICHAITS. PATARIMAI VELTUI.

Mes valome ir dažome įvairius, kaip vyriškus, taip moteriškus drabužius. Taip pat išvalome apsiaustus nuo lietaus uždedami jiems „Drex“, kad neperleistų vandens ir duotų gražesnę išvaizdą.

Taipgi valome visokiausios rūšies karpetus ir fotelius (Chesterfields), gar dinus lengvus ir sunkius. Sutaisme rūbus (iširimus), įsiuvame sagas ir pan. Kiekvieną orderį pa imame iš namų ir pristatome į namus.

Už mūsų atliktą darbą garentuojame.

Dėl informacijų prašome telefonuoti: TR 1135, galima šaukti liecuviškai.

Lietuviai savininkai:

J. Matulaitis,

J. Kriaučeliūnas,

A. Majauskas.

MONTREALIS 2836 Allard

Tr. 1135

2832 ALLARD

TR. 1135

ŠI SEKMADIENI, RUGSĖJO 9 DIENĄ, 3 VALANDĄ 30 MINUČIŲ PO PIETŲ, GESU HALL, BLEURY 1200 nr.
NAUJA MONTREALIO LIETUVIŲ DRAMOS TEATRO PREMJE

ANTANO RŪKO

„BUBULIS ir DUNDULIS“

LINKSMAS NUTIKIMAS

Pastatymas — J. BLEKAIČIO, režisūra — A. DIKINIO, scenovaizdis — K. VESELKOS, dainos T. BRAZIO ir J. STROLIOS.

Įėjimas \$ 1,— ir \$ 1,50.

Visi tautiečiai maloniai prašomi atsilankyti.

Pradžią punktualiai 3,30 p. p.

MONTREAL

SEKMADIENI „BUBULIO IR DUNDULIO“ VAIDINIMAS.

Prašome visus tautiečius įsidedėti, kad ši sekmadienį, rugsėjo 9 dieną, 3 val. 30 minučių punktualiai, Gesu Hall teatre, 1200 Bleury, Montrealio Lietuvių Dramos teatras vaidina Antano Rūko linksmą nutikimą „Bubulį ir Dundulį“. Tai bus nauja Teatro premjera, kurios pastatymas yra J. Blekaičio, režisūra A. Dikinio, dekoracijos ir kostiumai dail. K. Veselkos.

Šis veikalas yra visiems suprantamas, grynai lietuviškas, iš kaimiečių gyvenimo ir labai linksmas. Vaidinime yra dainų, kurias daugelis montrealiečių atsimins ir po to patys dainuos. Nepraleiskite progos pamatę šio linksmo ir įdomaus vaidinimo, kurio laukia jau kelios Kanados lietuvių kolonijos.

Žiūrėkite viršuje skelbimą, ir atkreipkite dėmesį, kad vaidinimas bus ne šeštadienį, kaip anksčiau buvo skelbiama, bet sekmadienį, rugsėjo 9 d., 3,30 val. po pietų.

KANADOS LIETUVIŲ CENTRO TARYBOS POSĖDIS

KLCT plenumo posėdis svarbiems klausimams aptarti šaukiamas rugsėjo 13 dieną, ketvirtadienį, 8 val. punktualiai. Atskiri kvietimai nebus siunčiami, todėl visi KLCT nariai maloniai prašomi įsidedėti šią datą ir nesivėluojant atvykti į posėdį. Prezidiumas.

KLK—LOKO POSĖDIS

KLK—LOKO posėdis šaukiamas šį penktadienį, rugsėjo 7 dieną, 8 val. vakaro punktualiai. Visi nariai prašomi atvykti punktualiai, nes dienotvarkė yra didelė. Prezidiumas.

LANKĖSI „NL“ REDAKCIJOJE

Iš Amerikos du inžinieriai lankėsi Montrealy ir ta proga aplankė ir „NL“ redakciją: chemijos inž. E. Kasaitis iš Sirakuzų ir inž. doc. K. Kriščiūnas iš Bostono. Vienas jų užsiprenumeravo „NL“, o kitas, prenumeratorius, paaukavo kelis dolerius.

Be ko, kita. doc. Kriščiūnaitis trečiadienį buvo mūsų garbės taktininku — padėjo eksperimentuoti „NL“. Abu inžinieriai Amerikoje dirba savo specialybės srityje — p. Kriščiūnaitis kaip architektas ir p. Kasaitis kaip chemijos inžinierius.

LANKĖSI MONTREALYJE

Dvi dienos švenčių — sekmadienis ir darbo šventė — buvo patogios svečiuotis tolimesnėse vietose, — todėl daugelis montrealiečių išvyko į JAV arba kitas Kanados vietas, o Montrealis savo ruožtu susilaukė daugelio svečių iš kitų.

VIDURY MIESTO,

prie lietuvių šeimos yra šviesus kambarys, galima naudotis virtuve ir šaldytuvu. Teirautis po 6 val. vak. Telef. LA 6726.

IŠNUOMOJAMAS kambarys

vyrui arba moteriai, su teise naudotis virtuve.

288 — 6th Ave Ville Lasalle.

IŠNUOMOJAMAS KAMBARYS

vyrui arba mergaitei, su teise naudotis virtuve.

3767 Hochelaga, prie Pine Bl.

Tel.: TU 8063.

IŠNUOMOJAMAS kambarys

vyrui arba mergaitei. Adr. 6650 Mazarin St., Ap. 6, Ville Emard.

Amerikos kontinento ir kitų Kanados vietų.

Iš JAV, Rochesterio pas pp. Juškevičius lankėsi p. Jono Juškevičiaus brolis Kazimieras ir drauge su juo p. Juozas Šukys su žmona. Pas pp. Ambrasus viešėjo iš New Jersey pp. Jurkūnų šeima ir sesuo. Pas p. Laurušonį lankėsi pp. Kaubariai. Ville Lasalle pas visuomėninkus pp. Kuprius lankėsi svečių iš Bostono — pusbrolis p. Kupris ir iš Vermonto dar viena šeima. Reikia suminėti VIII. 12 d. atsilankiusius iš Detroito pp. Br. ir VI. Selenius ir iš Niagara Falls, NY., p. Antaną Laužonį.

Pas inž. A. Stankevičių apsilankė svečių iš Amerikos — p. Ročienė su dukra iš Stoughton Mass ir J. Sinkevičiūtė su p. J. Sinkevičium iš Brockton.

Pas p. J. Viliušį lankėsi iš Toronto p. Viliušytė su p. Norum, neseniai susituokę.

PASKUTINIO SEKMADIENIO PIKNIKAS

neįvyko dėl peršalto ir lietingo oro.

Piknikų uždarymas numatomas rugsėjo 16 dieną, praleidus vieną sekmadienį — rugsėjo 9 d., kurį bus Tautos šventės nėjimas ir Montrealio Lietuvių Dramos Teatro ruošiamas spektaklis — A. Rūko linksmas nutikimas „Bubulis ir Dundulis“.

MŪSŲ SERGANTIEJI

Ligoninėje sunkiai tebeserga p. Samuolienė, choro dalyvė. Verduno ligoninėje buvo paguldytas p. Al. Pilypaitis, kuris buvo sužeistas. K. Lukošius padaryta operacija. Namle serga p. A. Jonelis.

ŠAUNIOS VESTUVĖS

Pastovūs Kanados lietuviai p. Pranas Janulionis ir p. Ona Gačionytė praėjusį šeštadienį sukūrė šeimos židinį. Juos labai iškilmingai sutuokė Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. J. Bobinas. Bažnyčia buvo labai išpuošta. Po jungtinių lenkų salėje įvyko iškilminga puota, kurioje dalyvavo per 200 asmenų. Gražios jaunavedžiams sėkmės!

AV PARAPIJOJE

P. Stankevičiui pranešus, per nesusipratimą buvo paskelbta, kad jis parapijos salėje duodą pietus. Tai klaida, nes pietus duoda klebonijos šeimninė. Biliardą ir kartiną pradėjo tvarkyti p. Niaura. Vakaraais kasdien 8 val. vyksta pamaldos.

PATAISYMAS.

Dėl korektūrinio neapsižiūrėjimo, KLCT Montrealio skyriaus pikniko apyskaita, idėta „NL“ praėjusiam n-ry, išėjo su klaidom. Tiksliai ji yra ši:

Bendros pajamos piknike 158,78 ct.

Išleista minkštiems gėrimams ir k. k 34,78.

Knygutėms loterijai 2,— „Neprikli. Liet.“ 30,00.

Viso išlaidų 66,78.

Gryno pelno liko 92 dol.

„MELODIJA“ PADIDINTA

P. Piešonos vedamas „Melodijos“ orkestras padidintas dar vienu smuiku. Naujoji smuikininkė, p. Ritz, praėjusį sekmadienį AV bažnyčioje mišiu metu grojo Šuberto „Ave Maria“.

IŠVYKO ATEITININKAI

AV parap. klebonas kun. Ku bilius, A. Puzaraskas ir L. Stankevičius išvyko į ateitininkų susirinkimą Toronto.

IŠ ANGLIJOS, BELGIJOS IR VOKIETIJOS Į KANADĄ ATVYKS LIETUVIŲ.

Jau buvo rašyta, kad Montrealy lankėsi Abitibi Power and Paper Co Ltd super intendentas Mr. F. W. Stevens „N. Lietuvos“ piknike kalbėjo lietuvių r pareiškė mintis dėl lietuvių įvažiavimo į Kanadą pagal sutartį kirsti jo kompanijai mišką.

Trumpai suglaudus, sąlygos yra šios: priimami vyrai (vien gungiai arba vedę, bet be šeimų, kurias dirbdami miške galės event. po 3 mėn. atsikviesti), ne vyresni kaip 50 metų, kuriems kompanija parūpins 12 mėnesių darbo sutartis. Atlikę sutartis, jie bus laisvi, jeigu nenorės pasilikti dirbti miške. Atvykusieji turės dirbti ir gyventi miško stovyklose, kuriose gaus užlaikymą už atskaitomus iš jų uždarbio 1 dol. 75 ct. per dieną.

Darbo sąlygos: mėnesį laiko kirtėjai gaus dieninį atlyginimą, o po to akordinį — už 8 pėdų kordą po 4,92 dol., kurie nauja sutartim bus pakelti.

Kiekvienas naujai atvykstantis turi turėti 30 dol., jeigu juo nesirūpina IRO ar kuri kita įs-

taiga, kuri apmoka jo kelionę. Į darbus gali vykti visi — DP ir ne DP, atseit — ir Mažosios Lietuvos lietuviai. Gali vykti iš visų pasaulio dalių.

Šitos atvykimo sąlygos buvo praneštos lietuviams per „Tremtį“ Vokietijoje ir „Britanijos Lietuvį“ Anglijoje, o taipgi per Belgijos Lietuvių Bendruomenę.

Į šiuos pranešimus susilaukta apie 400 prašymų, kurių visi, atitinką kompanijos sąlygas, perduoti eigai. Gaila, kad netiksliai pirmą kartą b-vės informacija, truputį sukomplikavo procedūrą ir dėl to susidarė tūlas susitrukimas. Išsiaiškinti šiuos prašymus padavimo procedūra ir tas reikalą užvilkina. Jeigu ši schema pavyks, tai į Kanadą pagal ją galės atvykti apie 500 lietuvių.

Pastebima, kad dabar iš Anglijos lietuvių gali vykti į Kanadą laisvai be sutarčių. Tuo tikslu reikia tikta kreiptis į Kanados konsulą Anglijoje ir gauti jo vizą į laivą. Daugiau nieko nereikia.

• ELEKTRA • RADIJAS • TELEVIZIJA

REGISTRUOKITĖS DABAR į rugsėjo mėnesį prasidedančius dieninius, vakarinius ir korespondencijos būdu kursus.

Raštinė veikla kasdien 9—5 ir vakarais 7—9.

CANADIAN SCHOOL OF ELECTRICITY

1204 Crescent St., Montreal, P. Q.	
Telefonas UN 6-0959.	
Pavardė	
Gatvė	
Miestas	Amžius

250 plus 350 lygu 600!

TALKA IŠ WELLANDO IR ST. CATHARINES

Šią sumą T. F. Atstovybė yra gavusi iš Hamiltono atstovybės ir reiškia nuosirdžią padėką visiems hamiltoniečiams, kurie yra tikrai susipratę ir stropūs aukotojai. Dar kartą atstovybė maloniai kviečia kitas kolonijas pasekti šiuo pavyzdžiu ir išsirinkti T. F. Atstovybes, kur jų dar nėra.

Taip pat yra gauta pavienė auka 20,— dol. aukota p. A. Kantvydo iš Toronto. Jis rašo: Mūsų Tautos baidijų deportacijų proga prisijungiu Tautos Fodui savo kuklią auką 20,— dol.

Jeigu nors nuo kiekvieno šimto atsirastų po vieną tokio reikalo pavyzdžio lietuvių, kuris taip giliai ir susipratusiai reaguoja į mūsų Tautos reikalus, Atstovybė neabejoja, kad mūsų kova už Nepriklausomą Demokratinę Lietuvą būtų suaktyvinta 100 proc. Gerbiamam tautiečiui priklausomai nuosirdžiausia padėka.

Jūsų M. Arlauskaitė, T. F. Atstovė Kanadoje.

(Atkelta iš 1 pusl.)

Ziemski yra nuo 1946 metų Kanadoje, kada ji paskyrė konsulu į Montrealį. Konsulatas sekančiais metais buvo perkeltas į Winnipegą. Rugsėjo mėnesį Mr. Ziemski paskelbė savo sprendimą.

Victor Podolski, lenkų ministras Kanadai nuo 1940 iki

1945 ir jo pasekėjas Dr. Wacław Babinski taipgi nusprendė kurti savo ateitį Kanadoje.

Savo pranešime Mr. Ziemski nurodė, kad paskutinieji įvykiai Lenkijoje, ypatingai aukštų lenkų karininkų nuteisimas, jį labai prisilėgė ir privertė padaryti šitą paskutinį žingsnį.

BELLAZZI—LAMY, INC

TR 5151 7679 George St., Ville Lasalle.

Įvairi medžio statybinė medžiaga. Dury, langų rėmai.

Insuliacija, Ten - Test, Masonite, statybinis popieris.

TORONTO

PAKEITĖ PASIVADINIMĄ

Prieš 39 metus Kanadoje buvo įkurta Sunų ir Dukterų pašalpinė organizacija, kurią dešimties metais užvaldė komunistai. Nors draugijos narių daugumą sudaro nepartiniai žmonės, bet ji vadovaujamu organu pasiveržia komunistai. Komunistai tiek nuspalvino šią organizaciją maskvine spalva, kad ją kompromituoja. Todėl paskutinis suvažiavimas, įvykęs rugp. 4—5 d. Toronte, nutarė pakeisti vardą į „Kanados lietuvių pašalpinę draugiją“.

Draugija turinti apie 600 narių ir apie 24 tūkstančius dol. kapitalo. Organizacijai vadovauja Toronto komunistų centrininkai: Kilikevičius, Yla, Vidrukas, o centrą sudaro P. Puras, V. Strazevičius, Ch. Narusevičius ir kiti.

Vienintelis skyrius, kuriame vadovauja ne komunistai, yra Winnipeg skyrius, kuris į suvažiavimą buvo prisijungęs ne komunistų, o jų tarpe net ir viena dipuką — p. J. Januška.

TORONTO PARODĄ ATIDARĖ MARSHALLAS

Kanados tautinės parodos atidaryti buvo atvykęs JAV karo ministeris Marshallas, ta proga pasakęs politinę kalbą, apie karą ir taiką. Į atidarymą buvo atvykęs iš Londono exmin. A. Edenas. Parodą žadą aplankyti ir Ruzveltienė.

SUTUOKTUVĖS

Praėjusį šeštadienį lietuvių susirinkimo eigą pajavirino J. Jakubynas, kurs buvo tik ką grįžęs iš atostogų praeistų Atlantic City puošniame SLA va sarnamyje. Šias atostogas J. Jakubynas laimėjo iš SLA kuo po daugiausiai prirašęs narių į SLA organizaciją.

TORONTAS LAIMEJO 3—0

Lauko teniso rungtynėse su Hamiltono „Kovu“, Toronto

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖ JIMAS WELLENDE.

Rugsėjo 16 d. K. L. B. Wellando Apyl. L. O. K-tas ruošia Tautos šventės minėjimą.

Šventė pradėsima pamaldomis 10 val. St. Mary bažnyčioje. Tuo po pamaldų pasakaita ir trumpa meninė dalis, kurią atliks vietinės pajėgos. Wellando Apyl. L. O. K-tas.

GYDYTOJAS Dr. ALEKSAS VALADKA

pradėjo medicinos praktiką 506 Annette St. (prie Runnymede St.), Toronto. Ligonius priima pagal susitarimą. Telef. MU 9959.

Imigracijos (darbo, buto garantijų sudarymas), nuosavybės perleidimo, paskolų parūpinimo, palikimų, pilietybės ir kiti reikalai. — Atstovavimas teismuose ir įstaigose. — Dokumentų patvirtinti vertimai ir nuorašai. — Visokeriopos informacijos. — Gynimas lietuvių interesų Kanadoje ir kitose valstybėse atliekamas prietvusių teisininkų ir kalbininkų, studijavusių Amerikos ir Europos universitetuose.

JONAS J. JUŠKAITIS

TEISINĖS - KALBINĖS PAGALBOS BIURAS

907 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada, Tel. PL 4880

DĖMESIO HAMILTONIEČIAMS!

Š. m. rugsėjo mėn. 15 dieną, 19,30 val. „Dainavos“ salėje pirmieji šio

RUDENS ŠOKIAI

Programoje: vieno veiksmo komedija ir pora plastinių šokių.

Šokiams gros „Aidai“ su p. Prelgausku iš Toronto. Bufete stiprus ir gaivinantys gėrimai. Kviečiame visus hamiltoniečius lietuvių ir iš apylinkių skaitlingai dalyvauti.

L. Kat. Mot. D-jos, Hamiltono skyrius.